

**იუსტიციის
უმალესი საბჭოს
მონიტორინგის ანგარიში**

№9

**საქართველოს
ახალგაზრდა
იურისტთა
ასოციაცია**

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №9

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიშის მომზადება შესაძლებელი გახდა ამერიკელი ხალხის გულუხვი დახმარების წყალობით, რომელიც აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მეშვეობით იყო გაწეული. ანგარიშის შინაარსზე პასუხისმგებელია საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია. ის შეიძლება არ ასახავდეს აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტის, USAID-ის ან აშშ-ის მთავრობის შეხედულებებს.

USAID
ამერიკელი ხალხისგან

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE

კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLoG)

თბილისი
2021

კვლევის ხელმძღვანელები: ნიკოლოზ სიმონიშვილი
ვასილ შინაბაძე

ავტორი: ნინო ნოზაძე

რედაქტორი: ხათუნა ყვირალაშვილი

ტექ. რედაქტორი: ირაკლი სვანიძე

აკრძალულია აქ მოყვანილი მასალების გადაბეჭდვა, გამრავლება ან გავრცელება
კომერციული მიზნით, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის
წერილობითი ნებართვის გარეშე.

ჯ. კახიძის ქ. #15, თბილისი, საქართველო
(+995 32) 295 23 53, 293 61 01
www.gyla.ge

© 2021, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

ს ა რ ჩ ე ვ ი

კვლევის მეთოდოლოგია	5
მიზნები	6
1. მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფის ძალაუფლება	9
1.1. საბჭოს დაკომპლექტება და გამოწვევები	9
1.2. პრეზიდენტის მიერ საბჭოს ახალი წევრის დანიშვნა	11
1.3. საბჭოს მდივნის არჩევა	13
2. მოსამართლეთა შერჩევა-დანიშვნა და წარდგენა	14
2.1. კონკურსის წესით გამოსაცდელი ვადით დანიშვნა	14
2.2. კონკურსის წესით სამოსამართლო გამოცდილების მქონე პირების უვადოდ დანიშვნა	16
2.3. გამოსაცდელი ვადის გასვლის შემდეგ მოსამართლეთა უვადოდ დანიშვნა	16
2.4. სამ წელზე მეტი გამოცდილების მქონე მოსამართლეთა უვადოდ გადანიშვნა	17
2.5. მოსამართლეთა გადანიშვნა და დაწინაურება	18
2.6. უზენაეს სასამართლოში კანდიდატთა ნომინირება	18
2.7. სკოლაში მსმენელთა მიღება	20
3. ადმინისტრაციული თანამდებობის მქონე მოსამართლეები	22
3.1. თავმჯდომარეთა როლი და გავლენები	22
3.2. სასამართლოს თავმჯდომარეთა შერჩევა	23
3.3. პალატების/კოლეგიების თავმჯდომარეებისა და მათი მოვალეობის შემსრულებლების დანიშვნა	24
3.4. საბჭოს მიერ უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის შერჩევა	25
3.5. საბჭოს თავმჯდომარის შერჩევა	27
4. მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობა	28
4.1. ინსპექტორის შერჩევა-გათავისუფლება	28
4.2. ინსპექტორის დასკვნები	29
4.3. საბჭოს გადაწყვეტილებები	29
4.4. დისციპლინური საქმისწარმოების გამჭვირვალობა	31

5. საბჭოს ორგანიზება და გამჭვირვალობა	32
5.1. საბჭოს სხდომების მომზადება	32
5.2. საბჭოს სხდომის თარიღისა და დღის წესრიგის წინასწარ გამოქვეყნება ...	32
5.3. საბჭოს სხდომის მართვა	33
5.4. საბჭოს სხდომების ოქმებისა და გადაწყვეტილებების გამოქვეყნება	33
5.5. სხდომების გადაღება და გაშუქება	34
5.6. საბჭოს სხდომების დახურვა	35
6. მენეჯმენტის დეპარტამენტი	36
6.1. კანონმდებლობა და დეპარტამენტის თავმჯდომარის შერჩევის გაუმჭვირვალე პროცესი	36
რეკომენდაციები	37

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევის მიზნები და სუბიექტები

იუსტიციის უმაღლესი საბჭო (შემდგომში – საბჭო) საერთო სასამართლოების სისტემის კონსტიტუციური ორგანოა.¹ მისი ფუნქციაა სასამართლოების დამოუკიდებლობა-ეფექტიანობის უზრუნველყოფა, მოსამართლეთა დანიშვნა-გათავისუფლება და სხვა ამოცანების შესრულება.² საბჭო, ფაქტობრივად, სრულად მართავს საერთო სასამართლოების სისტემას. საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია (შემდგომში საია) 2012 წლიდანაა ჩართული საბჭოს მონიტორინგის ანგარიშების მომზადებაში, რომლებშიც ყოველწლიურად აფასებს მის საქმიანობას. წარმოგიდგინთ №9 ანგარიშს, რომლის მიზანია საბჭოს მუშაობის დადებითი თუ უარყოფითი ტენდენციების გამოვლენა, რაც ხელს შეუწყობს ამ უწყების ეფექტიანობის გაზრდას, მართლმსაჯულების სისტემის გამჭვირვალობასა და მიუკერძოებლობას.

კვლევის ინსტრუმენტები და წყაროები

საანგარიშო პერიოდი მოიცავს 2020 წლის 1-ლი იანვრიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს.

დოკუმენტში გამოყენებულია შემდეგი წყაროები:

- საქართველოში არსებული ნორმატიული ჩარჩო, როგორც საკანონმდებლო, ისე კანონქვემდებარე აქტები;
- საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვნის გზით მიღებული და საბჭოს ვებგვერდზე განთავსებული მონაცემები;
- საბჭოს სხდომებსა და სხვადასხვა საჯარო შეხვედრაზე საიას მონიტორების მიერ მოპოვებული ინფორმაცია.

საია ასევე ეყრდნობა წარსულში გამოცემულ ანგარიშებსა და კვლევებს, რომლებიც სასამართლო სისტემას აფასებს. გაანალიზდა საერთაშორისო ორგანიზაციების - ვენეციის კომისიის, ეუთოს, ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს მიერ მომზადებული დოკუმენტები (გზამკვლევები, ანგარიშები, შეფასებები და სხვა), როგორც ზოგადი, ისე კონკრეტულად საქართველოს მიმართ გამოთქმული მოსაზრებები და რეკომენდაციები.

მადლიერების გამოხატვა

კვლევის ავტორები მადლობას უხდებიან პროექტს – „კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა საქართველოში“ (PROLoG), რომელიც USAID-ის დაფინანსებით, აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტის მხარდაჭერით ხორციელდება და რომლის ფინანსური დახმარებითაც გამოიცა ეს კვლევა.

კვლევის ავტორები მოწოდებული მასალებისთვის მადლობას უხდებიან საბჭოს აპარატს. ტექსტი ნორმატიული რეალობის იმპლემენტაციის ნაწილის კვლევაში მნიშვნელოვნად ეყრდნობა სწორედ მისგან მიღებულ ინფორმაციას.

¹ საქართველოს კონსტიტუცია, 64-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

² იქვე.

მიზნები

2020 წლისთვის სისტემის მთავარი გამოწვევა კვლავ კლანური მმართველობაა. ამას, გარკვეულწილად, ხელს უწყობს საბჭოს წევრების შერჩევის მოქმედი რეგულაცია, რომლის მეშვეობითაც მის შემადგენლობაში, ფაქტობრივად, მხოლოდ მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფის წარმომადგენლები სვლიან. პარლამენტში არამოსამართლე წევრთა არჩევის წესი ასევე ვერ უზრუნველყოფს დამოუკიდებელი, კლანისა და ხელისუფლების გავლენისგან თავისუფალი პირების არჩევას. სასამართლო სისტემაში არსებული კლანური მმართველობის შესახებ უკვე საერთაშორისო ტრიბუნლიდან საუბრობენ. უნივერსალური პერიოდული მიმოხილვის 37-ე სესიაზე აღინიშნა, რომ „მნიშვნელოვანია კლანის სახელით ცნობილი მოსამართლეების გავლენიანი ჯგუფის არაფორმალური მმართველობის პრევენცია“.³ კლანის თაობაზე ისაუბრეს აშშ-ის სენატშიც საქართველოს საკითხის განხილვისას.

დაკვირვება აჩვენებს, რომ მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფი საბჭოს მეშვეობით საკუთარი ძალაუფლების გასაძლიერებლად იყენებს როგორც ხარვეზებს, ისე პოზიტიურ სიახლეებს. მოსამართლეთა შერჩევის პროცესის გაუმჯობესება თავად საბჭოს რეფორმირების გარეშე შეუძლებელია. აქამდე გატარებულმა ცვლილებებმა ვერ უზრუნველყო სასამართლო სისტემაში არსებული მნიშვნელოვანი გამოწვევების მოგვარება და პროცესის გაჯანსაღება. პროცედურულმა გამჭვირვალობამ და დასაბუთების მექანიზმის ჩადებამ კანონმდებლობაში საბჭო ვერ დააბრკოლა, კანდიდატები ლოიალობის ნიშნით შეერჩია. კვლევა ასევე მოიცავს საბჭოს მუშაობის შესახებ სხვა მონაცემებს, სადაც ასახულია ის გამოწვევები, რომლებიც ხელს უშლის სასამართლო სისტემას დამოუკიდებელ ინსტიტუციად ჩამოყალიბებაში. ამის მთავარი მიზეზი ისიც არის, რომ კლანი საბჭოში გადაწყვეტილების მისაღებად საკმარისი ხმების 2/3-ს აკონტროლებს. იმავდროულად, მას საქმეს უადვილებს პროცედურები, რომლებიც კვლავ შეიცავს ხარვეზებს:

- მოსამართლის ვაკანტურ თანამდებობაზე გამოცხადებულ კონკურსში მონაწილე კანდიდატებისთვის, რომლებიც კენჭისყრის ეტაპზე არ დაიშვებიან, არ არის გათვალისწინებული გასაჩივრების მექანიზმი;
- გამოსაცდელი ვადის გასვლის შემდეგ მოსამართლეთა უვადოდ გადანიშნისას მოქმედებს შედარებით გამჭვირვალე წესი, რომელიც კანდიდატთა მხოლოდ მცირე ნაწილზე (სკოლის მსმენელებზე) ვრცელდება. თუმცა, ხარვეზები მასაც აქვს. მაგალითად, თუ კეთილსინდისიერების კრიტერიუმით შეფასებისას, 6 შემფასებლიდან 4 მიიჩნევს, რომ მოსამართლე ამ კრიტერიუმს ვერ აკმაყოფილებს, ასევე, თუ კომპეტენტურობის კრიტერიუმის მიხედვით, მის მიერ მოპოვებულ ქულათა ჯამი ვერ აღწევს 70%-ს, საბჭოს თავმჯდომარე გამოსცემს სასამართლებრივ აქტს უვადოდ განწესების მოთხოვნის განხილვაზე უარის თქმის შესახებ. საკითხი არ დგება კენჭისყრაზე. ეს წესი ეწინააღმდეგება კონსტიტუციურ რეგულირებას, რომლის თანახმად, მოსამართლედ კანდიდატის არდანიშნისთვის 6 პირის უარია საჭირო;
- პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებში ვაკანტურ ადგილებზე კონკურსის დროს გასაუბრებები დახურულ ფორმატში ტარდება. ეს პროცესის გამჭვირვალობას ამცირებს;

³ UN Web TV The United Nations Live & On Demand, Georgia Review - 37th Session of Universal Periodic Review, UN Web TV-ის ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3dySFdd>, განახლებულია: 14.04.2021.

- გამჭვირვალობას უკავშირდება შემდეგი საკითხიც: მოსამართლეთა კონკურსის გარეშე გადაყვანისას საბჭო არ აქვეყნებს ინფორმაციას პროცესის დაწყების, მონაწილეთა რაოდენობისა და ვინაობის შესახებ.

მიუხედავად იმისა, რომ „მეოთხე ტალღის“ ცვლილებებით, მსმენელთა მისაღებ კონკურსს, საბჭოს ნაცვლად, თავად სკოლა ჩაატარებს, კვლავ პრობლემურია სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს დაკომპლექტებისა და თავმჯდომარის შერჩევის პროცესში იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ფართო როლი. ასევე, კანონი არ არეგულირებს მსმენელთა შერჩევის წესსა და კრიტერიუმებს.

კლანის ძალაუფლების ერთ-ერთ ბერკეტს თავმჯდომარეები წარმოადგენენ. მათი დანიშვნისას საბჭო იყენებს ე.წ. „მბრუნავი კარის“ სისტემას. ამ მექანიზმის მეშვეობით კლანის ყველა გავლენიან წევრს სასამართლო სისტემაში მუდმივად უჭირავს მნიშვნელოვანი თანამდებობა. ისინი ამ თანამდებობებს ერთმანეთს უცვლიან, რაც სხვა მოსამართლეებს მენეჯმენტში ჩართვის შესაძლებლობას არსებითად უმცირებს. ამ მოსაზრების ილუსტრაციაა საანგარიშო პერიოდში დადგენილი პრაქტიკა სასამართლოს/კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეთა დანიშვნასთან დაკავშირებით.

კვლავ გამოწვევად რჩება თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლის დანიშვნის მექანიზმის დაურეგულირებლობა.

ხარვეზიანია უზენაესის სასამართლოს თავმჯდომარის არჩევის წესიც, რომელიც უპირისპირდება კონსენსუსის მოდელს და ახალისებს კორპორატივიზმს.

ანგარიში ეხება კიდევ ერთ პრობლემურ საკითხს – დისციპლინურ სამართალწარმოებას. მიუხედავად პროცედურების დახვეწის კუთხით გადადგმული არაერთი პოზიტიური ნაბიჯისა, კვლავ გამოწვევად რჩება დამოუკიდებელი ინსპექტორის (შემდეგში - ინსპექტორი) შერჩევის არასათანადო საკანონმდებლო რეგულირება და საბჭოს მიერ ამ პროცესში დადგენილი გაუმჭვირვალე პრაქტიკა:

- ინსპექტორის დანიშვნისას საკმარისია საბჭოს ხმების აბსოლუტური უმრავლესობა. ეს შესაძლებლობას აძლევს მოსამართლე წევრებს, თანამდებობაზე მათთვის მისაღები კანდიდატი გაიყვანონ;
- ინსპექტორის შერჩევის წესი არ განსაზღვრავს ზოგიერთ მნიშვნელოვან საკითხს. არ არის დადგენილი: კონკურსის ჩატარების ძირითადი პრინციპები (ობიექტურობა, საჯაროობა, დისკრიმინაციის აკრძალვა, ინტერესთა კონფლიქტის თავიდან აცილება) და პროცედურები (შერჩევის კრიტერიუმები, გასაუბრების ჩატარების მიზანი და საფუძველი, გასაუბრებაზე გამოსარკვევი საკითხები, კანდიდატის შეფასების მეთოდი და მისი დასაბუთება);
- დისციპლინური დევნის დაწყებაზე უარის შესახებ საბჭოს გადაწყვეტილებები არ საბუთდება. ამასთან, დისციპლინური დევნის დაწყებისა და ახსნა-განმარტების ჩამორთმევის შესახებ გადაწყვეტილებას საბჭო ხმათა 2/3-ით იღებს. ეს მოთხოვნა ბევრ საქმეს განხილვის მიღმა ტოვებს;
- დისციპლინური სამართალწარმოების შეწყვეტის შესახებ საბჭოს გადაწყვეტილებების გაცნობისას ნათელი ხდება, რომ: საჩივრების განხილვის ვადები კვლავ ჭიანურდება; მაღალია მათი შეწყვეტის მაჩვენებელი.

ცალკე განსახილველია საბჭოს გამჭვირვალობა. მენეჯმენტის პრობლემაზე მიუთითებდა რამდენიმე საათის დაგვიანებით დაწყებული სხდომები. ბუნდოვანია მათი დახურვის პროცედურებიც. მონიტორინგის შედეგად, ამ ნაწილში შემდეგი მიგნებები გამოიკვეთა:

- საბჭოს რეგლამენტში არაფერია ნათქვამი, ვინ ადგენს და ამტკიცებს დღის წესრიგის პროექტს. არ არის განსაზღვრული საბჭოს წევრის უფლება, მოითხოვოს მასში ცვლილებების შეტანა;
- საბჭოს რეგლამენტით არ არის დარეგულირებული, რა დრო ეთმობა თითოეულ წევრს პოზიციის დასაფიქსირებლად, რამდენჯერ შეიძლება ერთსა და იმავე საკითხზე გამოსვლა და დამატებით რამდენი წუთი უნდა მიეცეს განცხადების გასაკეთებლად;
- რეგლამენტი ასევე სათანადოდ არ განსაზღვრავს გარეშე პირთა მოწვევისა და სხდომაზე დამსწრეთა მიერ აზრის გამოთქმის შესაძლებლობა;
- საანგარიშო პერიოდში თითქმის ყოველთვის ირღვეოდა სხდომის თარიღისა და დღის წესრიგის 3 დღით ადრე საჯაროდ განთავსების წესი. მოცემული ინფორმაცია ქვეყნდებოდა სხდომის წინა დღეს, დღის მეორე ნახევარში;
- საბჭომ არც ამ საანგარიშო პერიოდში უზრუნველყო სხდომების პირდაპირ რეჟიმში ტრანსლირება.

1. მოსამართლეთა გავლენიანი ზგუფის ძალაუფლება

1.1. საბჭოს დაკომპლექტება და გამოწვევები

მართლმსაჯულების საბჭოს მიზანია, დაიცვას სასამართლო სისტემისა და ინდივიდუალური მოსამართლეების დამოუკიდებლობა. მისი შემადგენლობა იმგვარი უნდა იყოს, რომ ამის შესრულება შეძლოს.⁴ ამჟამად საბჭო 15 წევრისგან შედგება. აქედან 8 წევრს ნიშნავს მოსამართლეთა კონფერენცია, 5-ს - პარლამენტი, 1-ს - პრეზიდენტი, უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე კი თანამდებობრივად შედის მასში.⁵ ძალიან მნიშვნელოვანია საბჭოს, როგორც გავლენიანი ორგანოს, დაკომპლექტების წესის სრულყოფა იმგვარად, რომ მან ხელი შეუწყოს სასამართლო სისტემაში ჯანსაღ პროცესებს. ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში განხორციელებული არაერთი საკანონმდებლო ცვლილების მიუხედავად, ეს ვერ მოხერხდა.

საბჭოს წევრების დანიშვნის მოქმედი წესი, ერთი შეხედვით, თითქოს კონსენსუსზეა ორიენტირებული. თუმცა, მეორე მხრივ, ის ვერ აზღვევს მიკერძოების რისკებს და კარგ ნიადაგს აძლევს კლანურ მმართველობას. მოსამართლე წევრებს მოსამართლეთა კონფერენცია დამსწრეთა 2/3-ის უმრავლესობით ირჩევს.⁶ **საიას მიაჩნია, რომ არჩევის არსებული მაჟორიტარული სისტემა უნდა შეიცვალოს.**

კონფერენციამ საანგარიშო პერიოდში სამი ახალი მოსამართლე წევრი აირჩია. მართის რიგგარეშე კრებაზე, მას შემდეგ, რაც სერგო მეთოფიშვილს უფლებამოსილების ვადა ამოეწურა, კონფერენციამ 224 ხმით ნიკოლოზ მარსაგიშვილს გამოუცხადა ნდობა. ის ერთადერთი კანდიდატი იყო.⁷ მოსამართლეთა მორიგი რიგგარეშე კონფერენცია 30 ოქტომბერს ჩატარდა. 22 ოქტომბერს გამოქვეყნებული დღის წესრიგიდან ცნობილი გახდა, რომ კონფერენცია, სხვა საკითხებთან ერთად, ორ ახალ მოსამართლე წევრს და საბჭოს მდივანს ირჩევდა.⁸ ეს მას შემდეგ გადაწყდა, რაც საბჭოს მდივანი გიორგი მიქაუტაძე პლენუმმა უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის თავმჯდომარედ დაამტკიცა.⁹ ეს თანამდებობა კი შეუთავსებელია საბჭოს მდივნობასთან. გარდა ამისა, კონფერენციის ადმინისტრაციულ კომიტეტს საბჭოს წევრობის ვადაზე ადრე შეწყვეტის განცხადებით მიმართა რევაზ ნადარაიამ, რომელსაც უფლებამოსილების ვადა რამდენიმე თვეში, 2021 წლის 8 აპრილს ეწურებოდა. მოგვიანებით მან განმარტა, რომ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა შესარჩევ კონკურსში მონაწილეობა კონკურსის ყველა ეტაპიდან ჩამოცილებას ავალდებულებდა. ამასთან, ეს პროცესი მისგან დიდ ძალისხმევას საჭიროებდა.¹⁰

30 ოქტომბერს მოსამართლეთა კონფერენციამ საბჭოს ორი მოსამართლე წევრის

⁴ მართლმსაჯულების საბჭო საზოგადოების სამსახურში, დასკვნა №10, ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭო (CCJE), პარაგ. 8, სტრასბურგი, 2007 წლის 23 ნოემბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2YCyTQt>, განახლებულია: 02.02.2021.

⁵ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 47-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

⁶ იქვე, 65-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

⁷ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ახალი წევრი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, 2020 წლის 14 მარტი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/33MapGS>, განახლებულია: 11.05.2021.

⁸ საქართველოს მოსამართლეთა XXVIII რიგგარეშე კონფერენცია, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებგვერდი, 2020 წლის 22 ოქტომბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3xcmW3P>, განახლებულია: 27.01.2021.

⁹ „საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ორმა წევრმა დატოვა“, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, 2020 წლის 23 ოქტომბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/36yNfWv>, განახლებულია: 27.01.2021.

¹⁰ „რევაზ ნადარაიამ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს დატოვების მიზეზი განმარტა“, რადიო თავისუფლება, 2020 წლის 26 ოქტომბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2NUQ51j>, განახლებულია: 30.01.2021.

ვაკანსიაზე უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე ქეთევან ცინცაძე და ბოლნისის რაიონული სასამართლოს თავმჯდომარე თეა ლეონიძე აირჩია.¹¹ მათი კანდიდატურები ქალ მოსამართლეთა ასოციაციის თავმჯდომარე მირანდა ერემაძემ დაასახელა. პირის ნომინირების უფლება კონფერენციის დამსწრე ნებისმიერ მოსამართლეს აქვს,¹² თუმცა პროცესი, როგორ წესი, არაკონკურენტულ გარემოში მიმდინარეობს. კონკურენცია არც ამჯერად ყოფილა. კანდიდატებს არ წარმოუდგენიათ თავიანთი ხედვები მართლმსაჯულების სისტემაში არსებულ მდგომარეობასთან, მიღწევებსა და გამოწვევებთან დაკავშირებით. მიუხედავად ამისა, კონფერენციაზე დამსწრე 260 მოსამართლიდან ქეთევან ცინცაძეს ხმა მისცა 243-მა, თეა ლეონიძეს - 246-მა.

აშშ-ის საელჩო გამოეხმაურა მოსამართლეთა რიგგარეშე კონფერენციის დანიშვნას არჩევნების წინა დღეს და აღნიშნა, რომ იმედგაცრუებულია სასამართლო ხელისუფლების სიჩქარით. „გრძელვადიანი შედეგების მქონე გადაწყვეტილებების მიღება, ისეთი, როგორიცაა საბჭოს ვაკანტური პოზიციების შევსება, უნდა ხდებოდეს გააზრებულად, გამჭვირვალედ და საკმარისი დროის დათმობით, კონსულტაციებისა და კვალიფიციური კანდიდატების ფართო სპექტრის ჩართულობისთვის“.¹³

კოალიციამ დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის (შემდგომი - კოალიცია) პროცესი შეაფასა და მიუთითა, რომ მოსამართლეთა კონფერენციის 30 ოქტომბერს, საპარლამენტო არჩევნების წინა დღეს ჩატარებამ, ამასთან, საბჭოს ორი ახალი წევრისა და მდივნის არჩევამ „კლანს“ შესაძლებლობა მისცა, საპარლამენტო არჩევნების შედეგების მიუხედავად, მომდევნო 4 წლის განმავლობაში საბჭოში მისთვის მისაღები და ლოიალური კანდიდატები ჰყოლოდა.¹⁴ აღსანიშნავია, რომ 2021 წელს ვადა გასდის საბჭოს 4 მოსამართლე და 5 არამოსამართლე წევრს.

საიას შეფასებით, 30 ოქტომბერს, საპარლამენტო არჩევნების წინა დღეს მოსამართლეთა რიგგარეშე კონფერენციის საჩქაროდ ჩატარება კიდევ ერთი დასტურია იმ მანიპულაციური პოლიტიკისა, რომელსაც კლანი ატარებს და რომელიც სტრატეგიულ, მნიშვნელოვან თანამდებობებზე მისთვის ლოიალური, მისაღები კადრების დანიშვნას ემსახურება.

საბჭოში მოსამართლე წევრების არჩევის პროცესზე დაკვირვება აჩვენებს, რომ ამ უწყებაში მოხვედრის შესაძლებლობა, როგორც წესი, მხოლოდ მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფის წარმომადგენლებს აქვთ. მათ უმრავლესობას ამჟამად უკავია ან წლების მანძილზე ეკავა სისტემაში მენეჯერული თანამდებობა. საბჭოს დაკომპლექტების წესი ხელს უწყობს სასამართლოში არსებული გავლენიანი ჯგუფის გაძლიერებას და აბრკოლებს განსხვავებული მოსაზრებების მქონე ჯგუფების ინტერესების თანაბრად წარმოდგენას. სასამართლოს კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეებს უფლება აქვთ, იმავდროულად იყვნენ საბჭოს წევრები. ეს ხელს უწყობს სასამართლო სისტემაში ისედაც ფესვადგმული არაფორმალური იერარქიის კიდევ უფრო განმტკიცებას. ამიტომ, **საბჭოს წევრმა, რომელიც, მოსამართლის გარდა,**

¹¹ მოსამართლეთა XXVIII რიგგარეშე კონფერენცია, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ოფიციალური ვებგვერდი, 2020 წლის 30 ოქტომბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3jemvzr>, განახლებულია: 02.02.2021.

¹² საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 65-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

¹³ აშშ-ის საელჩოს განცხადება მოსამართლეთა კონფერენციის შესახებ, 2020 წლის 30 ოქტომბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3e0YikG>, განახლებულია: 27.01.2021.

¹⁴ „კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის მოსამართლეთა რიგგარეშე კონფერენციის დანიშვნას ეხმაურება“, კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის ვებგვერდი, 2020 წლის 30 ოქტომბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3auKEOW>, განახლებულია: 27.01.2021.

სხვა თანამდებობასაც იკავებს, არჩევისთანავე უნდა დატოვოს იგი. საია მიიჩნევს, რომ საბჭოში თავმჯდომარეების კვოტა უნდა გაუქმდეს.

ამჟამად საბჭოს მოსამართლე წევრების 66%-ზე მეტი წარმოდგენილია მეორე და მესამე ინსტანციის სასამართლოებიდან, მაშინ, როცა მათი წილი მოსამართლეთა საერთო რაოდენობის მხოლოდ 36%-ია.

საბჭოში პირველი და მეორე ინსტანციებიდან არჩეული 7 მოსამართლე წევრიდან არცერთი არ არის წარმოდგენილი დასავლეთ საქართველოს სასამართლოებიდან, ხოლო 7-დან 6 თბილისის საქალაქო და სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლეა.

2013 წლიდან დღემდე კონფერენციამ საბჭოში 14 კაცი და 5 ქალი აირჩია. დადებითად უნდა შეფასდეს 2020 წელს ორი ქალი მოსამართლის არჩევა. ამჟამად საბჭოს მოსამართლე წევრთაგან 4 ქალია (აქედან ერთი უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე ნინო ქადაგიძე). ამის პარალელურად, სასამართლო სისტემაში ქალების წილი 53,3%-ია.¹⁵

ამგვარი არაპროპორციული წარმომადგენლობის აღმოსაფხვრელად საბჭოს დაკომპლექტების მიმართულებით ასევე საჭიროა ისეთი ცვლილებები, როგორიცაა **მოსამართლე წევრების არჩევისას გენდერული, რეგიონული და ინსტანციური კვოტების (ეს უკანასკნელი კანონმდებლობით განსაზღვრულია, თუმცა დაზუსტებას საჭიროებს) დაწესება.**¹⁶

საბჭოს 5 არამოსამართლე წევრი პარლამენტის ხმათა 3/5-ით აირჩევა.¹⁷ **საია მიიჩნევს, რომ კონსენსუსზე ორიენტირებული გადაწყვეტილებების მიღებისა და სასამართლო სისტემის ნდობის გაზრდის მიზნით, ისინი ორმხრივი (ხელისუფლებისა და ოპოზიციის) მხარდაჭერით უნდა დაინიშნონ.**

იმავდროულად, პარლამენტში არამოსამართლე წევრების არჩევის მოქმედი წესი ვერ უზრუნველყოფს პროცესის სათანადოდ გამჭვირვალობას. ამის გამო, ჯერ კიდევ 2017 წელს, არამოსამართლე წევრთა არჩევისას საიამ პარლამენტს საკანონმდებლო წინადადებით მიმართა, რომელიც ითვალისწინებდა: ა) კანდიდატთა ბიოგრაფიისა და ხედვის დოკუმენტების საჯაროდ გამოქვეყნებას; ბ) წამყვანი კომიტეტის მიერ კანდიდატებთან გასაუბრების წესის შემოღებას და დაინტერესებული პირებისთვის შეკითხვების დასმის შესაძლებლობის მიცემას.¹⁸ **რეკლამენტში ცვლილებები არ ასახულა. საია მოუწოდებს პარლამენტს, განიხილოს ის და ნორმატიულ დოკუმენტად აქციოს.**

1.2. პრეზიდენტის მიერ საბჭოს ახალი წევრის დანიშვნა

არამოსამართლე წევრის ანა დოლიძის მიერ პოლიტიკური მოძრაობა „ხალხისთვის“ დაარსებისთანავე კვლავ აქტუალური გახდა მისი უფლებამოსილების შეწყვეტის სა-

¹⁵ საქართველოს საერთო სასამართლოების მართვის რგოლში ქალ მოსამართლეთა დაბალი წარმომადგენლობის განმსაზღვრელი ფაქტორების კვლევა, ევროპის საბჭო, 2019 წლის ოქტომბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2OMKc7q>, განახლებულია: 16.03.2021.

¹⁶ ნოზაძე ნ, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №8, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია თბილისი, 2020 წელი, გვ. 42, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3qTcutK>, განახლებულია: 16.03.2021.

¹⁷ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 47-ე მუხლის მე-5 პუნქტი.

¹⁸ არასამთავრობო ორგანიზაციები პარლამენტს მოუწოდებენ, უზრუნველყონ იუსტიციის საბჭოს ახალი წევრების არჩევის გამჭვირვალე პროცესი, 2017 წლის 5 ივნისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2YIhR3c>, განახლებულია: 02.02.2021.

კითხი. პირველად ამ თემაზე საბჭოში 2019 წლის 25 ოქტომბრის სხდომაზე იმსჯელეს. მათი მოსაზრებით, ანა დოლიძის აქტივობებს პოლიტიკური შინაარსი ჰქონდა და შეუთავსებელი იყო მის სტატუსთან.¹⁹ კანონით, საბჭოს წევრი არ შეიძლება იყოს პოლიტიკური გაერთიანების წევრი ან/და მონაწილეობდეს პოლიტიკურ საქმიანობაში.²⁰ ეს ჩანაწერი კანონში საბჭოს ახალი წესით დაკომპლექტების შემდეგ გაჩნდა და მიზნად ისახავდა სასამართლო ხელისუფლების პოლიტიკური ნეიტრალიტეტის დაცვასა და შენარჩუნებას. ანა დოლიძეს პოლიტიკასა და საბჭოს წევრობას შორის არჩევანის გაკეთებისკენ მოუწოდა ნაზი ჯანუაშვილმა.²¹ ამ ფაქტს ასევე გამოეხმაურა სამოქალაქო სექტორის ნაწილი და დოლიძეს ურჩია, თუ ის უახლოეს მომავალში პოლიტიკურ საქმიანობას აპირებდა, დროულად მიეღო თანამდებობის დატოვების გადაწყვეტილება.²²

კანონმდებლობა ითვალისწინებს გაცხადებული საარჩევნო მიზნის დეფინიციას²³ იმ პირებისთვის, რომლებსაც ქვეყნის მართვის პოლიტიკური ამბიცია აქვთ, ან ამ პროცესში ვინმეს სასარგებლოდ მონაწილეობენ. ზემოხსენებული განცხადებების გავრცელების პერიოდისთვის ანა დოლიძის საქმიანობა ასეთად ვერ მოიაზრებოდა. თუმცა, შემდგომ, მის მიერ გაფორმებულმა მემორანდუმმა იმ სუბიექტებთან, რომლებსაც საარჩევნო მიზნები გააჩნდათ, მისი პოლიტიკური ნეიტრალიტეტი კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენა.²⁴

ამ ფაქტს საქართველოს პრეზიდენტიც გამოეხმაურა. მან გავრცელებულ განცხადებაში აღნიშნა, რომ კონსტიტუცია სახელმწიფო მეთაურს მხოლოდ საბჭოს წევრის დანიშვნის უფლებას ანიჭებს. სალომე ზურაბიშვილმა იმედი გამოთქვა, რომ ანა დოლიძე გაათვითცნობიერებდა, სად გადიოდა ზღვარი პოლიტიკურ საქმიანობასა და მის ამჟამინდელ თანამდებობრივ ვალდებულებებს შორის და დროულ, დირსეულ გადაწყვეტილებას მიიღებდა.²⁵

22 ივნისს ანა დოლიძე გადადგა. ქვეყნის პირველმა პირმა საბჭოს ახალი წევრის შესარჩევი კონკურსი გამოაცხადა.²⁶ განაცხადები მიიღებოდა 10 დღის განმავლობაში, 8 ივლისის ჩათვლით.²⁷ კონკურსში მონაწილეობის სურვილი 14-მა პირმა გამოთქვა.²⁸ დოკუმენტაციის შესწავლის შედეგად, კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნები 9 კანდიდატმა დააკმაყოფილა.²⁹ პრეზიდენტი გაესაუბრა მათ, თუმცა

¹⁹ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 25 ოქტომბრის სხდომის ოქმი.

²⁰ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 47-ე მუხლის მე-13 პუნქტი.

²¹ „ჯანუაშვილი: დოლიძის გადადგომით დადასტურდა ყველაფერი, რასაც აქამდე ვამბობდი“, ტელეკომპანია „ფორმულა“, 2020 წლის 22 ივნისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3cAWSHO>, განახლებულია: 02.02.2021.

²² არასამთავრობო ორგანიზაციების განცხადება, 2020 წლის 15 ივნისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3at7vtJ>, განახლებულია: 01.02.2021.

²³ მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, მე-7¹ მუხლი.

²⁴ „ელისაშვილი, დოლიძე და კობერიძე ახალ პოლიტიკურ პლატფორმას ქმნიან“, ნეტგაზეთი, 2020 წელი 18 ივნისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2QPmmyb>, განახლებულია: 31.03.2021.

²⁵ საქართველოს პრეზიდენტის განცხადება, საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ოფიციალური ვებგვერდი, 2020 წლის 19 ივნისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3r1FDU6>, განახლებულია: 30.01.2021.

²⁶ „საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის შესარჩევ კონკურსზე კანდიდატურების წარდგენის პროცესი მიმდინარეობს“, საქართველოს პრეზიდენტის ოფიციალური ვებგვერდი, 2020 წლის 29 ივნისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2MnWDOC>, განახლებულია: 30.01.2021.

²⁷ იქვე.

²⁸ „საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის შესარჩევ კონკურსში განცხადებების მიღება დასრულდა“, საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ოფიციალური ვებგვერდი, 2020 წლის 9 ივლისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3oGm02f>, განახლებულია: 30.01.2021.

²⁹ „საქართველოს პრეზიდენტი იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრობის კანდიდატებს შეხვდა“,

შერჩევის პროცესი გაუმჭვირვალედ წარიმართა. ადმინისტრაციას კანდიდატების ბიოგრაფიები და მათი ხედვები საჯაროდ არ გამოუქვეყნებია. 23 ივლისს საბჭოს წევრად თამარ ღვამიჩავა დანიშნა.³⁰

1.3. საბჭოს მდივნის არჩევა

საბჭოს მდივანს მოსამართლე წევრებიდან 4 წლის ვადით ირჩევს მოსამართლეთა კონფერენცია.³¹ ორი ახალი წევრის არჩევის შემდეგ საბჭოს 7-მა მოსამართლე წევრმა ერთმანეთის მიყოლებით თქვა უარი მდივნობაზე. სურვილი მხოლოდ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე ნიკოლოზ მარსაგიშვილმა გამოთქვა. კანდიდატს კონფერენციისთვის საკუთარი ხედვა და მოსაზრებები არ წარუდგენია. საბჭოს მდივნად ის 248 ხმით აირჩიეს.³² მან საბჭოს წევრის თანამდებობა 2020 წლის 14 მარტის რიგგარეშე კონფერენციაზე დაიკავა, როდესაც სერგო მეთოფიშვილს უფლებამოსილების ვადა ამოეწურა.³³

საბჭოს მდივნობა შეუთავსებელია სხვა მენეჯერულ თანამდებობასთან. შესაბამისად, მარსაგიშვილმა უარი განაცხადა თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარეობაზე. საბჭოს წევრად არჩევამდე მას წლების განმავლობაში ეკავა მენეჯერული პოზიცია (2008-2019 წლებში გორის, ხოლო 2019-2020 წლებში თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე).³⁴ მისმა დანიშვნამ კიდევ ერთხელ გამოავლინა ის ე.წ. „მბრუნავი კარი“, რომელიც სისტემაში არსებობს. „კლანის“ წევრები თანამდებობებს ერთმანეთს უცვლიან, რაც სხვა მოსამართლეებს სასამართლოს მენეჯმენტში ჩართვის შესაძლებლობას არ აძლევს.

პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ვებგვერდი, 2020 წლის 18 ივლისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3tinlQx>, განახლებულია: 02.02.2021.

³⁰ „საქართველოს პრეზიდენტმა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრად თამარ ღვამიჩავა დანიშნა“, პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ოფიციალური ვებგვერდი, 2020 წლის 23 ივლისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/39LeiQl>, განახლებულია: 02.02.2021.

³¹ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 51-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

³² მოსამართლეთა XXVIII რიგგარეშე კონფერენცია, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ოფიციალური ვებგვერდი.

³³ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ახალი წევრი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, 2020 წლის 14 მარტი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2MtWK2f>, განახლებულია: 30.01.2021.

³⁴ ნიკოლოზ მარსაგიშვილი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3hH6Cmk>, განახლებულია: 30.11.2020.

2. მოსამართლეთა შერჩევა-დანიშვნა და წარდგენა

მოსამართლეთა შერჩევა-დანიშვნა და უკონკურსოდ გადაყვანა „კლანისთვის“ მნიშვნელოვანი ბერკეტია გავლენის მოსაპოვებლად. მიუხედავად არაერთი საკანონმდებლო ცვლილებისა, საბჭოს მიერ ჩატარებული კონკურსები მუდმივად კრიტიკას იმსახურებს.

კანონმდებლობა ითვალისწინებს:

- გამოსაცდელი ვადით და მისი გავლის შემდეგ უვადოდ გადანიშვნას;
- სამოსამართლო გამოცდილების მქონე პირების უვადოდ გადანიშვნას;
- სამ წელზე მეტი გამოცდილების მქონე მოსამართლეების უვადოდ დანიშვნას.

განსხვავებული რეგულაციებია დადგენილი ასევე საკონსტიტუციო და უზენაესი სასამართლოს ყოფილი და მოქმედი მოსამართლეების დანიშვნისთვის.³⁵

პირველ და მეორე ინსტანციებში ამ დროისთვის 309 მოქმედი მოსამართლეა.³⁶ აქედან უვადოდ დანიშნულია 235 მოსამართლე, 10 წლიანი ვადით - 32, ხოლო სამწლიანი ვადით - 42.³⁷

2.1. კონკურსის წესით გამოსაცდელი ვადით დანიშვნა

მოსამართლეთა შესარჩევად პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებში საბჭო ატარებს კონკურსს, რომელშიც მონაწილეობის უფლება აქვთ: (1) იუსტიციის უმაღლესი სკოლის (შემდეგში - სკოლა) კურსდამთავრებულებს; (2) ყოფილ ან მოქმედ მოსამართლეებს. სკოლის მსმენელები ინიშნებიან სამწლიანი გამოსაცდელი ვადით, ხოლო მოქმედი და ყოფილი მოსამართლეები - უვადოდ.

მესამე ტალღის რეფორმით დადგინდა, რომ კანდიდატები კომპეტენტურობისა და კეთილსინდისიერების კრიტერიუმებით, ქულების მეშვეობით ფასდებიან.³⁸ მათი პროფესიული რეპუტაციისა და საქმიანობის შესახებ ინფორმაცია შემაჯამებელ ოქმში აისახება,³⁹ შემდეგ კი ტარდება გასაუბრება.⁴⁰ პრეტენდენტი, რომელთან დაკავშირებითაც საბჭოს აბსოლუტური უმრავლესობა (8 წევრი) მიიჩნევს, რომ „აკმაყოფილებს“ ან „სრულად აკმაყოფილებს“ კეთილსინდისიერების კრიტერიუმს, ხოლო კომპეტენტურობის ნაწილში, საერთო ჯამში, მოპოვებული აქვს ქულათა არანაკლებ 70%, კენჭისყრაზე დგება.⁴¹ საბოლოოდ, მოსამართლე ხდება ის, ვინც საბჭოს ხმების 2/3-ს მიიღებს.⁴²

მნიშვნელოვანია პირველი და მეორე ინსტანციების მოსამართლეთა დანიშვნა მოსამართლე და არამოსამართლე წევრების ხმათა 2/3-ით.

საბჭომ 26 ივნისს 99 ვაკანსიაზე გამოაცხადა მოსამართლეთა შესარჩევი კონკურსი. განაცხადების მიღება 29 ივნისიდან 19 ივლისის ჩათვლით მიმდინარეობდა.⁴³

³⁵ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 35-ე მუხლის მე-9 პუნქტი.

³⁶ მონაცემები განახლებულია 2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით.

³⁷ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 29 დეკემბრის №1359/3663-03-ო წერილი.

³⁸ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 35-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

³⁹ იქვე, 35-ე მუხლის მე-7 პუნქტი.

⁴⁰ იქვე, 35-ე მუხლის მე-13 პუნქტი.

⁴¹ იქვე, 35-ე მუხლის მე-12 პუნქტი.

⁴² იქვე, 36-ე მუხლის მე-4¹ პუნქტი.

⁴³ „იუსტიციის უმაღლესი საბჭო მოსამართლეობის კანდიდატთა შესარჩევ კონკურსს აცხადებს“.

კონკურსში 71 პირი მონაწილეობდა. მათგან 68-მ დააკმაყოფილა საკვალიფიკაციო მოთხოვნები და კანდიდატად დარეგისტრირდა.⁴⁴ აქედან 20 იყო ყოფილი მოსამართლე, 21 - მოქმედი, ხოლო 27 - სკოლის კურსდამთავრებული.

გასაუბრებები კანდიდატებთან 9 ოქტომბერს დაიწყო.⁴⁵ საბჭო დღეში 10 მათგანს ესაუბრებოდა. პროცესი ღია ფორმატში წარიმართა. არცერთ კონკურსანტს საბჭოს წევრის აცილება არ მოუთხოვია. ორ შემთხვევაში თვითაცილების წინადადება თავად საბჭოს წევრებმა დააყენეს.⁴⁶ 18 ნომბრის სხდომაზე 68 პრეტენდენტიდან კენჭისყრის ეტაპზე ვერ გადავიდა 2 მათგანი, ხოლო მოსამართლე ბიძინა სტურუამ თავისი კანდიდატურის განხილვაზე უარი განაცხადა.⁴⁷ ამ შემთხვევაში საბჭოს ფორმალური გადაწყვეტილება არ მიუღია (რადგან ეს კანონითაც ასეა განსაზღვრული⁴⁸). შესაბამისად, ზემოხსენებული 2 პირისთვის უცნობი დარჩა, რატომ ვერ მიიღეს მხარდაჭერა. ამასთან, მათ არ ჰქონდათ უფლება, გადაწყვეტილება გაესაჩივრებინათ. **საია მიიჩნევს, რომ მნიშვნელოვანია, კანდიდატებს გააჩნდეთ გასაუბრებიდან კენჭისყრის ეტაპზე გადასვლაზე უარის გასაჩივრების შესაძლებლობა.**

იმავე დღეს გაიმართა კენჭისყრები, რომლებშიც 65 კანდიდატი მონაწილეობდა. საბჭოს სხდომას 14 წევრი ესწრებოდა, მათ შორის, ახალარჩეული წევრი თეა ლეონიძე, რომელიც გასაუბრებებს არ დასწრებია. კონკურსის შედეგად, 36 მოსამართლე დაინიშნა. მათგან 24 სკოლის კურსდამთავრებულია, შესაბამისად, თანამდებობაზე სამწლიანი ვადით განწესდა, 12 მათგანი კი - უვადოდ.⁴⁹ სისტემაში კვლავ არის 63 ვაკანსია. ამჟამად სასამართლოში 76 თავისუფალი ადგილია.⁵⁰

მეოთხე ტალღის ცვლილებებით, კენჭისყრის ჩატარების შემდეგ საბჭოს დასაბუთების გამოქვეყნება დაევალა.⁵¹ ის მოიცავს პროცედურის აღწერას და დანიშნული მოსამართლის დახასიათებას, მის მიერ დაგროვებულ ქულებს და მისი კეთილსინდისიერების თაობაზე დასკვნას.⁵² საბჭოს წევრი უფლებამოსილია, დაწეროს განსხვავებული აზრი.⁵³ 18 ნომბრის კენჭისყრის შედეგად განწესებული მოსამართლეების დანიშვნის დასაბუთება ორი თვის შემდეგ გამოქვეყნდა. განსხვავებული აზრი საბჭოს არცერთ წევრს არ დაუფიქსირებია.

დასაბუთებებში მოსამართლეთა შერჩევის პროცედურის აღწერა გამჭვირვალეა. თუმცა, მაგალითად, კეთილსინდისიერების შეფასებისას ის ისეა შედგენილი, რომ ნებისმიერ მოსამართლეს შეიძლება მიემართებოდეს. ის არ არის მორგებული კონკრეტულ პირზე. ზოგიერთ კომპონენტში ტექსტი შაბლონურია, ხოლო დასკვნებში არ იკვეთება, რას დაეყრდნო საბჭოს წევრი მოსამართლის კეთილსინდისიერების შეფასებისას.

საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3rYkwCA>, განახლებულია: 14.02.2021.

⁴⁴ მოსამართლეობის კანდიდატთა ბიოგრაფიები, 2020 წლის 23 ივლისი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3k3brFN>, განახლებულია: 14.02.2021.

⁴⁵ გასაუბრება, 2020 წლის 8 ოქტომბერი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3jWPsAv>, განახლებულია: 14.02.2021.

⁴⁶ არამოსამართლე წევრმა შოთა ქადაგიძემ თვითაცილება მოითხოვა კანდიდატ ლელა ცაგარეიშვილთან, ხოლო მოსამართლე წევრმა ქეთევან ცინცაძემ - კანდიდატ ნინო გიორგაძესთან დაკავშირებით.

⁴⁷ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 18 ნომბრის სხდომის ოქმი.

⁴⁸ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 35-ე მუხლის მე-12 პუნქტი.

⁴⁹ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2021 წლის 25 იანვრის №12/3665-03-ო წერილი.

⁵⁰ იქვე.

⁵¹ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 36-ე მუხლის მე-4² პუნქტი.

⁵² იქვე.

⁵³ იქვე.

მნიშვნელოვანია, დასაბუთებაში ჩანდეს კონკრეტული გარემოებები, რომლებიც დადებითი ან უარყოფითი შეფასების საფუძველი გახდა. დასკვნა იმგვარად უნდა იკითხებოდეს, რომ დაინტერესებულმა პირმა მიიღოს ამომწურავი ინფორმაცია მოსამართლის კეთილსინდისიერების თაობაზე.

2.2. კონკურსის წესით სამოსამართლო გამოცდილების მქონე პირების უვადოდ დანიშვნა

აქ პროცედურები თითქმის იგივეა, რაც სამოსამართლო გამოცდილების არმქონე პირთა გამოსაცდელი ვადით დანიშვნისას, თუმცა პროფესიული თვისებების ნაწილში ემატება სასამართლო დარბაზში ქცევა. ამასთან, ფასდება (გარდა საკონსტიტუციო ან უზენაესი სასამართლოს მოქმედი ან ყოფილი წევრისა) მის მიერ განხილული 5 საქმე (მათ შორის, არსებობის შემთხვევაში, არანაკლებ 2 ისეთი, რომელზეც გამოტანილი შემაჯამებელი/საბოლოო გადაწყვეტილება ზემდგომმა სასამართლომ შეცვალა).⁵⁴ კონკურსის ეტაპების წარმატებით გავლის შემდეგ ისინი უვადოდ ინიშნებიან.⁵⁵ 2020 წელს ამ პრინციპით 12 (4 მოქმედი და 8 ყოფილი) მოსამართლე განწესდა უვადოდ.⁵⁶

2.3. გამოსაცდელი ვადის გასვლის შემდეგ მოსამართლეთა უვადოდ დანიშვნა

გამოსაცდელი ვადით განწესებულ მოსამართლეს 3 წლის განმავლობაში აფასებს საბჭოს სამი მოსამართლე და სამი არამოსამართლე წევრი.⁵⁷ შეფასების შედეგების ანალიზის საფუძველზე, საბჭო მსჯელობს და იღებს გადაწყვეტილებას პირის უვადოდ დანიშვნის შესახებ.⁵⁸ გადაწყვეტილება მიიღება ღია კენჭისყრით. უარი საბუთდება, ხოლო დოკუმენტაცია საჯაროა.⁵⁹ მოქმედი პროცედურით, 2020 წელს საბჭომ 9 მოსამართლის საკითხი განიხილა და ყველა მათგანი თანამდებობაზე უვადოდ დანიშნა.⁶⁰

ამ წესშიც არის გარკვეული ხარვეზები: თუ კეთილსინდისიერების კრიტერიუმით შეფასებისას 6 შემფასებელიდან 4 მიიჩნევს, რომ მოსამართლე ამ კრიტერიუმს ვერ აკმაყოფილებს, ეს საკმარისი პირობაა იმისთვის, რომ იგი გასაუბრების ეტაპზე არ დაუშვან.⁶¹ ასევე, თუ მის მიერ მოპოვებულ ქულათა ჯამი ვერ აღწევს 70%-ს, საბჭოს თავმჯდომარე გამოსცემს სამართლებრივ აქტს უვადოდ განწესების მოთხოვნის განხილვაზე უარის თქმის შესახებ.⁶² საკითხი არ დგება კენჭისყრაზე. ეს ეწინააღმდეგება კონსტიტუციურ რეგულირებას, რომლის მიხედვითაც, პირი მოსამართლედ არ დაინიშნება, თუ მის კანდიდატურას მხარს არ უჭერს საბჭოს 6 წევრი.⁶³ არსებული წესის თანახმად, ფაქტობრივად, ამის გაკეთება 4 წევრს შეუძლია. მიუხედავად იმისა,

⁵⁴ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 36-ე მუხლის მე-4¹ პუნქტი.

⁵⁵ იქვე.

⁵⁶ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2021 წლის 25 იანვრის №12/3665-03-ო წერილი.

⁵⁷ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 36-ე მუხლის მე-4¹ პუნქტი.

⁵⁸ იქვე, 36-ე მუხლის მე-4¹ პუნქტი.

⁵⁹ იქვე, 36⁴-ე მუხლი.

⁶⁰ „ცხრა მოსამართლე უვადოდ განწესდა“, 2020 წლის 22 მაისი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3ddG4XG>, განახლებულია: 15.02.2021.

⁶¹ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 36-ე მუხლის მე-13 პუნქტი.

⁶² იქვე.

⁶³ საქართველოს კონსტიტუციის 63-ე მუხლის მე-6 პუნქტის მიხედვით, გადაწყვეტილებას საბჭოს 15 წევრიდან 10-მა უნდა დაუჭიროს მხარი. თუ 6 წინააღმდეგი იქნება, პირს მოსამართლედ არ დანიშნავენ.

რომ კანონი ითვალისწინებს ამ გადაწყვეტილების გასაჩივრების შესაძლებლობას,⁶⁴ ეს ჩანაწერი პირველადი წესის არაკონსტიტუციურობას ვერ ცვლის. რეგულაცია უნდა გაუქმდეს. ამის ნაცვლად, 4 წევრის მიერ ამგვარი შეფასების შემთხვევაში, საბჭოს სხდომას უნდა წარედგინოს დასაბუთებული გადაწყვეტილების პროექტი მოსამართლის თანამდებობაზე უვადოდ განწესების საკითხის განხილვაზე უარის თქმის შესახებ. თუ წინადადება მოაგროვებს 6 ხმას, მოსამართლე უვადოდ დანიშვნის გასაუბრებაზე არ დაიშვება.

2.4. სამ წელზე მეტი გამოცდილების მქონე მოსამართლეების უვადოდ გადანიშვნა

საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების შესაბამისად, 2017 წლის 16 ივნისს განხორციელებული ცვლილებებით, უვადოდ დანიშვნის განსხვავებული წესი დადგინდა იმ პირთათვის, რომლებიც გამოსაცდელ ვადაში იმყოფებიან, თუმცა მოსამართლედ მუშაობის არანაკლებ 3 წლის გამოცდილება აქვთ.⁶⁵ 2017 წლის 1-ლი ივლისამდე თანამდებობაზე გამოსაცდელი ვადით დანიშნულ მოსამართლეებს მიეცათ შესაძლებლობა, საბჭოსთვის ამ ვადის გასვლამდე მიემართათ და უვადოდ განწესება მოეთხოვათ.⁶⁶ ეს პროცედურა მუდმივად კრიტიკის საგანს წარმოადგენდა, ვინაიდან მიუწვდომელი იყო ინფორმაცია საკითხის განხილვის ეტაპების თაობაზე. გარდა ამისა, დადგენილი არ იყო გადაწყვეტილების მიღების ვადები.⁶⁷ მოსამართლეთა ამ ნაწილის საქმიანობის მიმართ ყველაზე მეტი კითხვის ნიშანი არსებობს და, სამწუხაროდ, ისინი უვადოდ სწორედ ასეთი ხარვეზიანი წესით გადაინიშნენ.

საანგარიშო პერიოდში ამ წესით საბჭოს აღარ უხელმძღვანელია, ვინაიდან მოსამართლეები, რომლებსაც ეს გარდამავალი რეგულირება ეხებოდა, უვადოდ გადანიშნენ.⁶⁸ ფაქტობრივად, ამ მუხლმა საკუთარი ფუნქცია ამოწურა. საანგარიშო პერიოდში დარჩენილი იყო სამი მოსამართლე, რომლებსაც საბჭოსთვის არ ჰქონდათ მიმართული. 22 მაისს დიანა გოგატიშვილი, ლევან ნუცუბიძე და მამუკა წიკლაური უვადოდ სამწლიანი შეფასების შედეგების საფუძველზე განწესდნენ.⁶⁹ ამ ეტაპზე ამ პროცედურით 119 მოსამართლეა დანიშნული.⁷⁰

⁶⁴ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 36¹-ე მუხლის მე-13 პუნქტი.

⁶⁵ მოსამართლეთა შერჩევა-დანიშვნის მარეგულირებელ ნორმებში ცვლილებები განაპირობა საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ 2017 წლის 15 თებერვალს მიღებულმა №3/1/659 გადაწყვეტილებამ საქმეზე - „მოქალაქე ომარ ჯორბენაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“. ამ გადაწყვეტილებით, 2017 წლის 1-ლი ივლისიდან ძალადაკარგულად გამოცხადდა „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 36-ე მუხლის 41-ე პუნქტის ის ნორმატიული შინაარსი, რომლის თანახმადაც, სააპელაციო და რაიონული (საქალაქო) სასამართლოების მოსამართლის თანამდებობაზე 3 წლის ვადით განწესდება პირი, რომელიც არის მოქმედი ან ყოფილი მოსამართლე და აქვს სამოსამართლო საქმიანობის არანაკლებ 3 წლის გამოცდილება.

⁶⁶ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 79¹-ე მუხლი.

⁶⁷ ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №7, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია და საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო, თბილისი, 2019 წელი, გვ. 23-24, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3bef5ZB>, განახლებულია: 22.03.2021.

⁶⁸ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2021 წლის 25 იანვრის №12/3665-03-ო წერილი.

⁶⁹ „ცხრა მოსამართლე უვადოდ განწესდა“, 2020 წლის 22 მაისი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი.

⁷⁰ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 29 დეკემბრის №1359/3663-03-ო წერილი.

2.5. მოსამართლეთა გადანიშვნა და დაწინაურება

წლების განმავლობაში კრიტიკის საგანი იყო კონკურსის გარეშე გადანიშვნის რეგულაცია და მისი აღსრულება.⁷¹ მესამე ტალღის ცვლილებებით, მოსამართლის გადანიშვნას იმავე ან ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოში მისივე თანხმობა სჭირდება.⁷² მანამდე ეს პროცედურა ქვემდგომ ინსტანციაშიც იყო შესაძლებელი. მოსამართლის დაწინაურება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოში მოსამართლის უფლებამოსილებას ახორციელებდა არანაკლებ 5 წლის განმავლობაში.⁷³ დაწინაურების კრიტერიუმების შემუშავება კანონმდებელმა საბჭოს დაავალა,⁷⁴ რომელიც მხოლოდ ზოგადი ჩანაწერით შემოიფარგლა: „შეიძლება დაწინაურდეს მხოლოდ ის მოსამართლე, რომელიც კომპეტენციით, გამოცდილებით, საქმიანი და მორალური რეპუტაციით შეესაბამება სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლის მაღალ წოდებას.“⁷⁵ **მნიშვნელოვანია, გაიწეროს ისეთი პროცედურა/კრიტერიუმები, რომლებიც მოსამართლის სხვა სასამართლოში გადაყვანისას ნათლად წარმოაჩენს კონკრეტული კანდიდატისთვის უპირატესობის მინიჭების საფუძვლიანობას.**

პროცედურების მიხედვით, ინფორმაცია ქვეყნდება საბჭოს ვებგვერდზე. მსურველ მოსამართლეს განაცხადის წარდგენისთვის 7 დღე აქვს,⁷⁶ რის შემდეგაც მას საბჭო განიხილავს და პირს გასაუბრებაზე იწვევს. საანგარიშო პერიოდში საკითხი 6-ჯერ დადგა დღის წესრიგში. საერთო ჯამში, 22 მოსამართლე გადანიშნა. მათგან 2 დაწინაურდა. კონკურსი არ იყო გამჭვირვალე. არ გამოქვეყნებულა მასალები პროცესის დაწყების, მონაწილეთა რაოდენობისა და ვინაობის შესახებ. ინფორმაცია მხოლოდ გასაუბრების დღეს, სხდომაზე ხდებოდა ხელმისაწვდომი. გასაუბრება (რომელიც უმეტესად 5-10 წუთი გრძელდებოდა და, მეტწილად, მოტივაციისა და დატვირთულობის შესახებ კითხვებს მოიცავდა) და კენჭისყრა, ძირითადად, ერთსა და იმავე დღეს ტარდებოდა. ნაზი ჯანუშაშვილი და ირმა გელაშვილი აპროტესტებდნენ ამ პრაქტიკას. ისინი მიიჩნევდნენ, რომ პროცედურები სათანადოდ არ იყო მოწესრიგებული, ამასთან, უკონკურსოდ გადაყვანის ინიცირება მოსამართლეთა ნაკლებობის პრობლემას ვერ აგვარებდა.⁷⁷ **მნიშვნელოვანია, საბჭომ მოსამართლეთა კონკურსის გარეშე გადაყვანისა და დაწინაურების პროცესი გამჭვირვალედ წარმართოს.**

2.6. უზენაეს სასამართლოში კანდიდატთა ნომინირება

2020 წლის 16 ივლისს პარლამენტში დაჩქარებულ წესით განსახილველად შევიდა კანონპროექტი, რომელიც უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა შერჩევის წესში ცვლილებებს ითვალისწინებდა. ის კანდიდატებთან დაკავშირებით მიღებული გადაწყვეტილებების დასაბუთების ვალდებულებას და მისი გასაჩივრების შესაძლებლობას შეეხებოდა.⁷⁸ კოალიციის შეფასებით, ცვლილებები ფრაგმენტული იყო

⁷¹ ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №7, გვ. 30-32.

⁷² საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 41-ე მუხლი.

⁷³ იქვე.

⁷⁴ იქვე, 41-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

⁷⁵ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტი, მე-13¹ მუხლის მე-11 პუნქტი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2WmWNOS>, განახლებულია: 14.02.2021.

⁷⁶ იქვე, მე-13¹ მუხლის მე-8 პუნქტი.

⁷⁷ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 24 იანვრის სხდომის ოქმი.

⁷⁸ საქართველოს პარლამენტის ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2Zs8rJK>, განახლებულია: 17.02.2021.

და არსებულ გამოწვევებსა და პრობლემებს ვერ პასუხობდა.⁷⁹ მიუხედავად იმისა, რომ პარლამენტმა თავად ითხოვა პროექტის შეფასება ვენეციის კომისიისგან, ის დასკვნას არ დაელოდა და პროექტი 30 სექტემბერს მესამე მოსმენით მიიღო. 8 ოქტომბერს ვენეციის კომისიამ საკუთარი მოსაზრებები გამოაქვეყნა⁸⁰ და, როგორც მოსალოდნელი იყო, საკანონმდებლო ორგანოს ეს ნაჩქარევი ნაბიჯი უარყოფითად შეაფასა. კრიტიკული შენიშვნები გამოთქვეს ასევე ევროკავშირმა და საქართველოს მონიტორინგის საკითხებში ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის (PACE) თანამომხსენებლებმა.⁸¹ ვენეციის კომისიის დასკვნაში საუბარია ქვეყნის სასამართლო სისტემაში არსებულ არაორდინალურ მდგომარეობასა და პრობლემების სიმწვავეზე. ასევე ღიად არის მითითებული, რომ წარსული კონტექსტის გათვალისწინებით, საბჭომ ვერ მოიპოვა საზოგადოების ნდობა და აღიარება.⁸²

ეს დღის წესრიგში კიდევ ერთხელ აყენებს სისტემური ცვლილებების საჭიროებას, რაც გადაწყვეტილების მიღების ინკლუზიურ, კონსენსუსზე ორიენტირებულ მექანიზმებზე გადაწყობაში უნდა გამოიხატოს.⁸³ პროცესებზე დაკვირვება აჩვენებს, რომ მოქმედ ნორმატიულ ჩარჩოში ნებისმიერი ჩარევა, რომელიც არ დაუპირისპირდება გადაწყვეტილების მიღების მეთოდს, მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფის წისკვილზე ასხამს წყალს. ის კი, როგორც ხარვეზებს, ისე პოზიტიურ სიანხლებს საკუთარი ძალაუფლების გასაძლიერებლად იყენებს.⁸⁴ **შესაბამისად, საია მიიჩნევს, რომ, საბოლოოდ, უზენაეს სასამართლოში უნდა ნომინირდეს ის კანდიდატი, რომელიც ცალ-ცალკე მოიპოვებს საბჭოს მოსამართლე და არამოსამართლე წევრების ხმათა 2/3-ს.**

ცვლილებების პროექტმა ასევე გაითვალისწინა ჩანაწერი, რომლითაც კანონის ამოქმედების მომენტისთვის უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე ასარჩევად პარლამენტისთვის წარდგენილი კანდიდატები მიიჩნევიან გაწვეულებად.⁸⁵

საანგარიშო პერიოდში 11 ვაკანსიაზე სამი კონკურსი მიმდინარეობდა: (1) ცვლილებების ამოქმედების შემდეგ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის ცხრა ვაკანსიაზე შესარჩევი ტური ხელახლა ჩატარდა.⁸⁶ განაცხადი 51-მა პირმა შეავსო. აქედან კანდიდატად დარეგისტრირდა 50 მათგანი;⁸⁷ (2) 5 ნოემბერს საბჭომ კვლავ გამოა-

⁷⁹ „კოალიცია საქართველოს პარლამენტში ინიცირებულ „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანულ კანონში შესატან ცვლილებათა კანონპროექტს ეხმიანება“, კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის ვებგვერდი, 2020 წლის 8 სექტემბერი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2NwGdL3>, განახლებულია: 17.02.2021.

⁸⁰ European Commission for Democracy Through Law (Venice Commission), Opinion on the draft organic law amending The Organic Law on Common Courts, Strasbourg, 8 October 2020, ევროპის საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/34HKVKH>, განახლებულია: 16.03.2021.

⁸¹ Crucial issues still need addressing over the appointment of Supreme Court judges in Georgia, 9 October 2020, ევროპის საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/34FUQAx>, განახლებულია: 18.02.2021.

⁸² იქვე.

⁸³ საია და EMC: „სასამართლო სისტემის რეფორმის დამკვიდრებული ხედვა შესაცვლია“, 2020 წლის 10 ოქტომბრის განცხადება, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2VT01ZZ>, განახლებულია: 08.12.2020.

⁸⁴ ნოზაძე ნ, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №8, გვ. 7.

⁸⁵ „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანულ კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე, 2020 წლის 30 სექტემბერი, საქართველოს ორგანული კანონის მე-2 მუხლი.

⁸⁶ „უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე კანდიდატების შერჩევის პროცესი იწყება“, 2020 წლის 8 ოქტომბერი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3rRrV64>, განახლებულია: 30.03.2021.

⁸⁷ „უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის მსურველები კანდიდატებად დარეგისტრირდნენ“, 2020 წლის 5 ნოემბერი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3dDjBx>, განახლებულია: 30.03.2021.

ცხადა კონკურსი. დარეგისტრირდა 22 კანდიდატი;⁸⁸ (3) კიდევ ერთ ვაკანსიაზე კონკურსი 20 ნოემბერს გამოცხადდა და 25 კანდიდატი დარეგისტრირდა.⁸⁹

დეკემბერში საბჭომ 9 ვაკანსიაზე გამოცხადებული კონკურსის ფარგლებში დარეგისტრირებულ კანდიდატებთან გასაუბრებები დაიწყო.⁹⁰ თავდაპირველად, პროცესი ყოველდღიურ რეჟიმში მიმდინარეობდა და 3-4 საათი გრძელდებოდა. საბჭო დღეში ორ კანდიდატს ხვდებოდა.⁹¹ ინტერესთა კონფლიქტის გამო გასაუბრებებს არ დასწრებია ირაკლი შენგელია (კონკურსში მონაწილეობდა მისი ცოლის ძმა - ლევან თევზაძე). სამოქალაქო სექტორი მას ჯერ კიდევ წინა კონკურსის დროს მოუწოდებდა თვითაცილებისკენ, თუმცა მაშინ მან ეს ნაბიჯი არ გადადგა.⁹² გასაუბრებები პირდაპირ რეჟიმში გადაიცემოდა.

2.7. სკოლაში მსმენელთა მიღება

კანონით, მსმენელთა მისაღებ კონკურსს სკოლა ატარებს.⁹³ მიუხედავად ამ პოზიტიური ცვლილებისა, რომელსაც სამოქალაქო სექტორი, წლებია, ითხოვდა,⁹⁴ კვლავ პრობლემურია იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს როლი სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს დაკომპლექტების პროცესში. კერძოდ:

- სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს 7 წევრიდან 2-ს ნიშნავს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო საკუთარი შემადგენლობიდან;⁹⁵
- იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ნიშნავს დამატებით კიდევ 2 წევრს აკადემიური კვოტიდან;⁹⁶
- სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს თავმჯდომარე აირჩევა მოსამართლეთა კონფერენციის კვოტიდან (სულ 3), იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ.⁹⁷

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს როლის შესამცირებლად და სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს შიდაორგანიზაციული თავისუფლებისთვის, უმჯობესია, მისი წევრებისა და თავმჯდომარის არჩევის უფლება თავად სკოლის საბჭოს მიენიჭოს.

⁸⁸ „უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის მსურველები კანდიდატებად დარეგისტრირდნენ“, 2020 წლის 1-ლი დეკემბერი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3sQdrVn>, განახლებულია: 30.03.2021.

⁸⁹ „უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის მსურველები კანდიდატებად დარეგისტრირდნენ“, 2020 წლის 21 დეკემბერი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3cOdknK>, განახლებულია: 30.03.2021.

⁹⁰ „უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატების მოსმენა“, 2020 წლის 9 დეკემბერი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3fVdYSD>, განახლებულია: 30.03.2021.

⁹¹ იხ. 2020 წლის 15, 16, 17, 18, 21 დეკემბრის გასაუბრებები, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3f3ltFT>, განახლებულია: 19.05.2021.

⁹² „კოალიცია იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატთა შერჩევის პროცესს აფასებს“, 2019 წლის 12 სექტემბერი, კოალიცია გამჭვირვალე და დამოუკიდებელი მართლმსაჯულებისთვის ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3dGCyDE>, განახლებულია 30.03.2021.

⁹³ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 66¹⁴-ე მუხლი.

⁹⁴ ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №7, გვ. 37.

⁹⁵ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 66³-ე მუხლის მე-4 პუნქტი.

⁹⁶ იქვე.

⁹⁷ იქვე, 66³-ე მუხლის მე-5 პუნქტი.

2.7.1. მსმენელთა ჩარიცხვის პრაქტიკა

საანგარიშო პერიოდში სკოლაში მსმენელთა ჩარიცხვა კვლავ საბჭოს ხელში იყო. ზემოხსენებული ცვლილებები 1-ლი სექტემბრიდან შევიდა ძალაში. სკოლაში 10 მსმენელი ჩარიცხა.⁹⁸ საბჭოს განმარტებით, ასეთი მცირე რაოდენობრივი მაჩვენებლის მიზეზი სკოლის შეზღუდული რესურსებია.⁹⁹ საკითხი განსაკუთრებით პრობლემურია იმ ფონზე, როდესაც სასამართლოში არსებობს გადატვირთულობისა და საქმეთა გაჭიანურების პრობლემა.¹⁰⁰ კონკურსების შედეგად დარჩენილი ვაკანსიების რაოდენობა კი საკმაოდ დიდია (სისტემაში ამჟამად მათი რიცხვი 76-ია).¹⁰¹

2018 წელიდან დამკვიდრებული პრაქტიკის შესაბამისად, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მოტივით, ჩარიცხვის გასაუბრებები დახურულ რეჟიმში წარიმართა. საანგარიშო პერიოდში კვლავ პრობლემური იყო:

- შერჩევის კრიტერიუმები;
- შეფასების პროცედურა და ვადები;
- გასაჩივრების მექანიზმის არარსებობა.

მართლმსაჯულების მეოთხე ტალღის ცვლილებებით, სკოლაში მისაღები კონკურსის ფორმა, მსმენელობის კანდიდატთა რეგისტრაცია და კონკურსის ჩატარებასთან დაკავშირებული საკითხები სკოლამ უნდა მოაწესრიგოს თავისი წესდებით.¹⁰² **სკოლამ მსმენელთა შერჩევის გამჭვირვალე პროცესის დასაწერად უნდა გაატაროს შესაბამისი დონისძიებები, რომლებიც უზრუნველყოფს კონკურენტუნარიანი კადრების მომზადებას და სასამართლო სისტემაში ახალი კადრების შედინებას.**

⁹⁸ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2021 წლის 25 იანვრის №12/3666-03-ო წერილი.

⁹⁹ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 5 ივნისის სხდომის ოქმი.

¹⁰⁰ აბაშიძე ა, არგანაშვილი ა, ბერაია გ, ვერძეული ს, კუკავა ქ, შერმადინი ო, ციმაკურიძე ე, სასამართლო სისტემა: რეფორმები და პერსპექტივები, თბილისი, 2017, გვ. 18, კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3fioZXi>, განახლებულია: 31.03.2021.

¹⁰¹ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2021 წლის 25 იანვრის №12/3665-03-ო წერილი.

¹⁰² საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 66¹⁴-ე მუხლი.

3. ადმინისტრაციული თანამდებობის მქონე მოსამართლეები

3.1. თავმჯდომარეთა როლი და გავლენები

წლებია, თავმჯდომარეები საბჭოს ხელში მოსამართლეთა გასაკონტროლებელ მექანიზმად აღიქმებიან.¹⁰³ გარდა არაოფიციალური ფუნქციისა, ინდივიდუალურ მოსამართლეს ადევნოს თვალყური, სასამართლოს თავმჯდომარეთა როლს სისტემაში დისკრეციული უფლებამოსილებებიც განსაზღვრავს. მართალია, საგამონაკლისო შემთხვევების გარდა, საქმეებს თავმჯდომარე აღარ ანაწილებს,¹⁰⁴ თუმცა კვლავ პრობლემურია უფლებამოსილება, რომლის მეშვეობითაც, მართლმსაჯულების შეფერხების თავიდან აცილების მოტივით, მას შეუძლია, მოსამართლეს დაავალოს: (1) სხვა პალატაში, საგამოძიებო კოლეგიასა ან სპეციალიზებულ შემადგენლობაში საქმის განხილვა; (2) მაგისტრატი მოსამართლეობა; (3) ხოლო ამ უკანასკნელს - მისი სამოქმედო ტერიტორიის გარეთ საქმიანობა.¹⁰⁵

კანონმდებლობა ვიწრო სპეციალიზაციაში მოსამართლეების დანიშვნის საკითხს არ აწესრიგებს. მიუხედავად ამისა, დადგენილი პრაქტიკით, ვიწრო სპეციალიზაციებში მათ 2006 წლიდან თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე ანაწილებს, ხოლო თბილისის სააპელაციო სასამართლოს თავმჯდომარეს 2018 წელს ეს უფლებამოსილება საბჭომ მიანიჭა.¹⁰⁶ ამგვარი რეგულირება მანიპულირების რეალურ რისკებს წარმოშობს, მით უფრო, სააპელაციო სასამართლოში, სადაც საქმე უმეტესად სამი მოსამართლისგან შემდგარი კოლეგიური შემადგენლობით განიხილება. ამ შემადგენლობიდან ელექტრონული პროგრამა საქმეთა განაწილებისას მხოლოდ მომხსენებელ მოსამართლეს ირჩევს. ეს უკანასკნელი კი თავად განსაზღვრავს დანარჩენი ორი მოსამართლის ვინაობას. გადაწყვეტილება ხმათა უმრავლესობით მიიღება. შესაბამისად, ვიწრო სპეციალიზაციაში მოსამართლეთა მარტივი, დაუსაბუთებელი გადაადგილების შესაძლებლობის გათვალისწინებით, დიდია კოლეგიის ფორმირების პროცესში ჩარევის ალბათობა.¹⁰⁷ **საია მიიჩნევს, რომ საქმის კოლეგიურად განხილვისას სამივე მოსამართლის შერჩევა ელექტრონული სისტემის მეშვეობით, შემთხვევითი განაწილების წესით, ხოლო ვიწრო სპეციალიზაციაში წილისყრით უნდა ხდებოდეს.**

¹⁰³ „მოუწოდებთ იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს, შეწყვიტოს სასამართლოებში თავმჯდომარეების დანიშვნა სუბიექტური შეხედულების საფუძველზე“, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციისა და საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის 2018 წლის 26 თებერვლის განცხადება, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/35e1M89>, განახლებულია: 22.01.2021.

¹⁰⁴ საქართველოს საერთო სასამართლოებში საქმეთა ავტომატურად, ელექტრონული სისტემის მეშვეობით განაწილების წესის დამტკიცების შესახებ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2017 წლის 1-ლი მაისის №1/56 გადაწყვეტილება, მე-3 მუხლი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3ggqjVo>, განახლებულია: 24.01.2021.

¹⁰⁵ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 30-ე მუხლის მე-5 პუნქტი.

¹⁰⁶ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა, ადმინისტრაციულ საქმეთა და სისხლის სამართლის საქმეთა პალატებში მოსამართლეთა ვიწრო სპეციალიზაციის განსაზღვრის შესახებ, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2018 წლის 30 აპრილის №1/175 გადაწყვეტილება, მე-9 მუხლი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2TBquug>, განახლებულია: 23.01.2021.

¹⁰⁷ „კოალიციამიხეილჩინჩალაძისთვის უფლებამოსილების გაზრდას საქმეთა შემთხვევითი განაწილების პრინციპის საფრთხედ აფასებს“, კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის ვებგვერდი, 2018 წლის 20 მაისი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3107n0q>, განახლებულია: 16.03.2021.

3.2. სასამართლოს თავმჯდომარეთა შერჩევა

ადმინისტრაციულ პოზიციებს, როგორც წესი, ერთი და იგივე პირები იკავებენ. არსებობს ე.წ. „მბრუნავი კარის“ სისტემა. ამ მექანიზმის მეშვეობით კლანის ყველა გავლენიან წევრს სასამართლო სისტემაში მუდმივად უჭირავს მნიშვნელოვანი პოზიცია. ისინი ამ თანამდებობებს ერთმანეთს უცვლიან, რაც სხვა მოსამართლეებს მენეჯმენტში ჩართვის შესაძლებლობას არ აძლევს. ამ მოსაზრების ილუსტრაციაა საანგარიშო პერიოდში დადგენილი სასამართლოს/კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეთა დანიშვნის პრაქტიკა.

პირველ და მეორე ინსტანციებში სასამართლოს თავმჯდომარეს ნიშნავს საბჭო.¹⁰⁸ მართლმსაჯულების რეფორმის მეოთხე ტალღის შედეგად, კანონში მხოლოდ ის ჩაიწერა, რომ საბჭო თანამდებობაზე პირის განწესებისას იღებს დასაბუთებულ გადაწყვეტილებას. მანამდე კი იგი შესაბამისი სასამართლოს შემადგენლობასთან მართავს კონსულტაციებს,¹⁰⁹ რომელთა გათვალისწინებაც, ცხადია, სავალდებულო არ არის.

ბოლო წლებში დადგენილი პრაქტიკის მიხედვით,¹¹⁰ თავმჯდომარის ვაკანსიის არსებობისას განცხადება სასამართლოს შიდა ქსელში ქვეყნდებოდა და ყველა მოსამართლეს ჰქონდა შესაძლებლობა, საბჭოსთვის მიემართა. მიუხედავად ამისა, აქამდეც და 2020 წელსაც, პროცესი, ძირითადად, არაკონკურენტულ გარემოში მიმდინარეობდა.

17 ივლისის საბჭოს სხდომაზე ახალციხის, გურჯაანისა და ხელვაჩაურის რაიონული სასამართლოების თავმჯდომარეთა ვაკანსიაზე მხოლოდ თითო კანდიდატურა იყო წარმოდგენილი.¹¹¹ ასევე, 29 დეკემბრის სხდომაზე გორის რაიონული და თბილისის საქალაქო სასამართლოების თავმჯდომარეების დანიშვნისას შალვა კაკაურიძესა და ვასილ მშვენიერაძეს კონკურენტები არ ჰყოლიათ.¹¹²

არათანმიმდევრული იყო საბჭოს მიდგომა კონსულტაციების ჩატარებისას. 11 აგვისტოს სხდომაზე მან განიხილა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს თავმჯდომარის პოზიციაზე ვასილ მშვენიერაძის კანდიდატურა. წინა დანიშვნებისგან განსხვავებით,¹¹³ კონსულტაციები დახურულ ფორმატში ჩატარდა. ასეთი პროცესი, მით უფრო იმ პირობებში, როცა საბჭოს ევალება თავმჯდომარის დანიშვნის გადაწყვეტილების დასაბუთება, ვერ პასუხობს სისტემის მიმართ ნდობის ამაღლების მიზანს. პანდემიის დროს კონსულტაციები შესაბამისი სასამართლოს მოსამართლეებთან დისტანციურად, ონლაინ რეჟიმში მიმდინარეობდა.¹¹⁴ საბჭოს თავმჯდომარე ეკითხებოდა მოსამართლეებს, უჭერდნენ თუ არა მხარს კანდიდატს და მოუწოდებდა, დაეფიქსირებინათ განსხვავებული აზრი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში.¹¹⁵ პასუხები ერთგვაროვანი იყო. მოსამართლეები, ძირითადად, ხაზგასმით საუბრობდნენ კანდიდატის მრავალწლიან სამოსამართლო გამოცდილებაზე.

¹⁰⁸ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 23-ე და 30-ე მუხლები.

¹⁰⁹ იქვე, 23-ე მუხლის მე-6 პუნქტი და 32-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹¹⁰ 2018 წლამდე კანდიდატებს საბჭოს წევრები ასახელებდნენ.

¹¹¹ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 17 ივლისის სხდომის ოქმი.

¹¹² იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 29 დეკემბრის სხდომის ოქმი.

¹¹³ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 17 ივლისის სხდომის ოქმი. ახალციხის, ხელვაჩაურის და გურჯაანის რაიონული სასამართლოების თავმჯდომარეთა დანიშვნისას კონსულტაციები შესაბამისი სასამართლოს მოსამართლეებთან ღია სხდომაზე გაიმართა.

¹¹⁴ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 17 ივლისისა და 29 დეკემბრის სხდომის ოქმები.

¹¹⁵ იქვე.

საანგარიშო პერიოდში საბჭომ დანიშნა 6 სასამართლოს თავმჯდომარე და 2 მოვალეობის შემსრულებელი. მათგან 7-ს სხვადასხვა დროს უკვე ეკავა ეს პოსტი სხვა სასამართლოში. ხელვაჩაურის რაიონული სასამართლოს თავმჯდომარე გოჩა ფუტყარაძისთვის კი ეს პირველი მენეჯერული პოზიცია იყო.

წინა საანგარიშო პერიოდში დადგენილი პრაქტიკის შესაბამისად, საბჭო ვაკანსიაზე მხოლოდ ერთი განაცხადის არსებობის შემთხვევაში გასაუბრებას არ ატარებდა და კანდიდატურა პირდაპირ კენჭისყრაზე დგებოდა. ასეთ პირობებში განწესდნენ ქუთაისის სააპელაციო, თბილისის საქალაქო და გორის რაიონული სასამართლოების თავმჯდომარეები. საბჭოს არამოსამართლე წევრების¹¹⁶ მხრიდან გასაუბრების საჭიროებაზე არაერთგზის მითითების მიუხედავად, საანგარიშო პერიოდში ასეთი მიდგომა კვლავ გაგრძელდა. ამის გამო, ნაზი ჯანეზაშვილმა და ირმა გელაშვილმა გადაწყვეტილებებს მხარი არ დაუჭირეს. **აუცილებელია თავმჯდომარის დანიშვნის გამჭვირვალე პროცედურისა და წესის დადგენა, რაც საბჭოს თვითნებობის შესაძლებლობას შეუზღუდავს.**

მუდმივი კრიტიკის მიუხედავად, თავმჯდომარეთა შერჩევის წესში წლების განმავლობაში არსებითად არაფერი შეცვლილა. მესამე ტალღის ცვლილებების თავდაპირველი ვერსია ითვალისწინებდა თავმჯდომარეების არჩევას თავად მოსამართლეების მიერ. თუმცა, საბოლოოდ, ამ უკანასკნელთა წინააღმდეგობის გამო, ეს ნორმა კანონპროექტიდან ამოიღეს.¹¹⁷ **საია მიიჩნევს, რომ თავმჯდომარე შესაბამისი სასამართლოს მოსამართლეებმა თავად უნდა აირჩიონ. გარდა იმისა, რომ ეს საბჭოს ხელიდან გამოაცლის გავლენის მნიშვნელოვან ბერკეტს, ასევე უზრუნველყოფს ინდივიდუალური მოსამართლეების გაძლიერებას.**

3.3. პალატების/კოლეგიების თავმჯდომარეებისა და მათი მოვალეობის შემსრულებლების დანიშვნა

კანონმდებლობით, პალატების/კოლეგიების თავმჯდომარეებს შესაბამისი პალატისა და კოლეგიის შემადგენლობიდან 5 წლის ვადით ნიშნავს საბჭო.¹¹⁸ კანონში არ არის გაწერილი შესაბამისი უფლებამოსილებები და, პრაქტიკულად, მათი ფუნქციური საჭიროება არც არსებობს. ასევე არ არის დადგენილი, რა შემთხვევაში ინიშნებიან მოვალეობის შემსრულებლები. ამ თანამდებობაზე მოსამართლის განწესებისას საბჭო ვადას არ განსაზღვრავს.

საანგარიშო პერიოდში დაინიშნნენ თბილისის საქალაქო სასამართლოს კოლეგიების, ასევე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციული პალატისა და საგამოძიებო კოლეგიის თავმჯდომარეები. მათ სასამართლო სისტემაში წლების განმავლობაში ეკავათ მენეჯერული თანამდებობები. ამ პირთა ბიოგრაფიების გაცნობის შედეგად, ნათლად ჩანს, როგორ ენაცვლებიან ისინი ერთმანეთს სხვადასხვა მენეჯერულ პოზიციაზე. მაგალითად, საბჭომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს და სამოქალაქო საქმეთა პალატის თავმჯდომარე დიმიტრი გვრიტიშვილი გადმოიყვანა თბილისის სააპელაციო სასამართლოში, სადაც მას ადგილი დაუთმო ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის თავმჯდომარე მიხეილ ჩინჩალაძემ. საბჭომ მანიპულაციის ძველ, ნაცად ხერხს მიმართა. მიხეილ ჩინჩალაძეს სპეციალიზაცია

¹¹⁶ ეს პოზიცია საბჭოს არამოსამართლე წევრებს ნაზი ჯანეზაშვილს და ირმა გელაშვილს გააჩნდათ.

¹¹⁷ ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №7, გვ. 39.

¹¹⁸ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 23-ე მუხლის მე-5 და 30-ე მუხლის მე-4 პუნქტები.

შეუცვალა, ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატიდან საგამოძიებო კოლეგიაში გადაიყვანა და იმავე სხდომაზე მის თავმჯდომარედ დანიშნა, ცხადია, გასაუბრებისა და კონკურენციის გარეშე.¹¹⁹

ამგვარადვე დანიშნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ორი კოლეგიის თავმჯდომარე. საბჭოს 9 მარტის სხდომის დღის წესრიგი ითვალისწინებდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს კოლეგიების თავმჯდომარეთა არჩევის საკითხს. არსებულ სამ ვაკანსიაზე შემოსული იყო თითო განცხადება. თუმცა, როგორც სხდომის თავმჯდომარემ აღნიშნა, ბადრი შონიამ უარი თქვა კონკურსში მონაწილეობაზე. წინა წელს შეცვლილი პრაქტიკის შესაბამისად (მანამდე საბჭო „კეთილ ნებას იჩენდა“ და კანდიდატებთან გასაუბრებას ნიშნავდა),¹²⁰ ვინაიდან ვაკანსიაზე ერთი განაცხადი იყო წარმოდგენილი, საბჭოს გასაუბრება არ ჩატარებია.¹²¹ კენჭისყრის შედეგად, თემურ გოგობია დანიშნა სისხლის სამართლის საქმეთა საგამოძიებო, წინასასამართლო სხდომისა და არსებითი განხილვის კოლეგიის თავმჯდომარედ, სერგო მეთოფიშვილი კი - სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში. ანა დოლიძემ, ირმა გელაშვილმა და ნაზი ჯანუაშვილმა მათ კანდიდატურებს მხარი არ დაუჭირეს.¹²² რამდენიმე თვეში, 11 აგვისტოს სხდომაზე, საბჭოს გადაწყვეტილებით, ბადრი შონიას დაეკისრა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციული კოლეგიის თავმჯდომარის მოვალეობის შესრულება.¹²³ 15 სექტემბერს კი ის 5 წლით ამავე კოლეგიის თავმჯდომარედ დანიშნა.

კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარის, ასევე მოადგილის თანამდებობების არსებობის მიზანი მოსამართლეთა შორის იერარქიული კიბის გამყარება და გავლენიანი ჯგუფის მიერ მისადმი ლოიალურად განწყობილი პირების პირადი ამბიციების დაკმაყოფილებაა. ამ მოსაზრებას ამყარებს ისიც, რომ კანონმდებლობა კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეებს კონკრეტულ ფუნქციებს არ ანიჭებს. შესაბამისად, გაუგებარია მათი საქიროება სასამართლოს სისტემაში. **საია მიიჩნევს, რომ კოლეგიისა და პალატის თავმჯდომარის (მოვალეობის შემსრულებლის) პოზიცია უნდა გაუქმდეს. მოადგილის ძირითადი ფუნქცია თავმჯდომარის არყოფნის დროს მისი უფლებამოსილებების განხორციელებაა.**¹²⁴ მოსამართლეთა შორის იერარქიის კიბის შესამცირებლად ასევე უნდა გაუქმდეს მოადგილის თანამდებობა, ხოლო, აუცილებლობის შემთხვევაში, თავმჯდომარის მოვალეობა ერთ-ერთმა მოსამართლემ შეასრულოს.

3.4. საბჭოს მიერ უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის შერჩევა

საბჭოს გააჩნია უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთაგან თავმჯდომარის წარდგენის უფლებამოსილება.¹²⁵ კანდიდატურას ასახელებს წევრთა არანაკლებ 1/5, წარდგენას კი 2/3-ის მხარდაჭერა სჭირდება. თუ ხმების ამ რაოდენობას ვერცერთი კანდიდატი ვერ მოაგროვებს, გადაწყვეტილება აბსოლუტური უმრავლესობით მიიღება.¹²⁶ ამგვარი რეგულირება უპირისპირდება კონსენსუსის მოდელს. მნიშვნელო-

¹¹⁹ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 11 აგვისტოს სხდომის ოქმი.

¹²⁰ ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №7, გვ. 40.

¹²¹ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 9 მარტის სხდომის ოქმი.

¹²² იქვე.

¹²³ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 11 აგვისტოს სხდომის ოქმი.

¹²⁴ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 26-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹²⁵ საქართველოს კონსტიტუციის 63-ე მუხლი.

¹²⁶ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 36-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

ვანი საკითხების გადასაწყვეტად საკმარისი არ უნდა იყოს მხოლოდ მოსამართლე წევრთა ხმები, ვინაიდან ეს უპირისპირდება საბჭოს დაკომპლექტების პრინციპს და ახალისებს კორპორატივიზმს. **დაბალანსებული საბჭოს იდეა ფულისხმობს ხელი-სუფლების სხვადასხვა შტოს მიერ დანიშნული წევრების კონსენსუსზე დაფუძნებულ მუშაობას სასამართლო სისტემისთვის არსებით საკითხებზე. შესაბამისად, თავმჯდომარის კანდიდატურის წარსადგენად საჭირო ხმების ოდენობა არ უნდა შემცირდეს, ხოლო, თუ ხმათა 2/3 ვერ გროვდება, საბჭომ ხელახლა უნდა დაიწყოს პროცედურები.**

9 მარტის სხდომაზე საბჭოს მდივანმა წევრებს მიმართა, გამოეყენებინათ პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოს თავმჯდომარეთა დანიშვნისთვის დადგენილი პროცედურა და უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის შესარჩევად გაემართათ კონსულტაციები მესამე ინსტანციის მოსამართლეებთან. უნდა აღინიშნოს, რომ წინასწარ გამოქვეყნებული დღის წესრიგი უზენაესის სასამართლოს თავმჯდომარის წარდგენის საკითხზე მსჯელობას არ ითვალისწინებდა. საბჭოს მდივანმა იქვე დაამატა, რომ ამ საკითხზე მას უკვე ჰქონდა კომუნიკაცია მოსამართლეებთან და შეხვედრა 10 მარტს 15 საათზე ჩატარდებოდა. ამის შემდეგ, 16 საათზე, გაიმართებოდა საბჭოს გასვლითი სხდომა უზენაეს სასამართლოში, სადაც შეირჩეოდა კანდიდატი პარლამენტისთვის წარსადგენად.¹²⁷ არამოსამართლე წევრმა ნაზი ჯანუშაშვილმა კითხვა დასვა კონსულტაციების ფორმატზე და, ასევე, დააყენა ინიციატივა კონსულტაციებში სხვა დაინტერესებული პირების ჩართვის შესახებ.¹²⁸ საბჭომ მას არ დაეთანხმა.¹²⁹

10 მარტის გასვლით სხდომას წინ უსწრებდა დახურულ ფორმატში გამართული კონსულტაციები უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეებთან. დასახელდა ორი კანდიდატი - ნინო ქადაგიძე და შალვა თაღუმაძე.¹³⁰ თუმცა, როგორც საბჭოს მდივანმა სხდომაზე განაცხადა, თამარ ონიანი, ირაკლი შენგელია, დიმიტრი გვრიტიშვილი და თვითონ ასახელებდნენ ნინო ქადაგიძეს.¹³¹ სხვა კანდიდატურა არ უხსენებიათ. ანა დოლიძემ პროცესს ცუდად დადგმული ფარსი უწოდა.¹³² მან უარი თქვა კენჭისყრაში მონაწილეობაზე. საბოლოოდ, დია კენჭისყრით, 12 ხმით, პარლამენტს ნინო ქადაგიძის კანდიდატურა წარედგინა. ნაზი ჯანუშაშვილმა ამ გადაწყვეტილებას მხარი არ დაუჭირა.

ნინო ქადაგიძე ერთ-ერთი იყო იმ 14 პირთაგან, რომლებიც გასული წლის ბოლოს უზენაეს სასამართლოში მნიშვნელოვანი ხარვეზების ფონზე დაინიშნნენ. პარლამენტისთვის წარდგენის ეტაპზე საბჭოს არ გაუმართავს ფართო დისკუსია. პროცესს გამოეხმაურა კოალიცია, რომელმაც დეპუტატებს მოუწოდა, უარი ეთქვათ კანდიდატურის მხარდაჭერაზე.¹³³ საკანონმდებლო ორგანომ 17 მარტის სხდომაზე ნინო ქადაგიძე 10 წლის ვადით უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარედ დანიშნა.

¹²⁷ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 9 მარტის სხდომის ოქმი.

¹²⁸ იქვე.

¹²⁹ იქვე.

¹³⁰ „უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობაზე ასარჩევად საქართველოს პარლამენტს ნინო ქადაგიძის კანდიდატურა წარედგინა“, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, 2020 წლის 10 მარტი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2Q9ny9w>, განახლებულია: 15.03.2021.

¹³¹ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 10 მარტის სხდომის ოქმი.

¹³² იქვე.

¹³³ „კოალიცია უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობაზე ასარჩევად ნინო ქადაგიძის წარდგენას ეხმარება“, კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის ვებგვერდი, 2020 წლის 13 მარტი, ხელმისაწვდომია: http://coalition.ge/index.php?article_id=242&clang=0, განახლებულია: 29.12.2020.

მის კანდიდატურას მხარი 82-მა დეპუტატმა დაუჭირა. წინააღმდეგი არავინ ყოფილა. კენჭისყრაში ოპოზიციას მონაწილეობა არ მიუღია.¹³⁴

3.5. საბჭოს თავმჯდომარის შერჩევა

2018 წელს ნინო გვენეტაძის მოულოდნელი გადადგომის შემდეგ საბჭოს თავმჯდომარის მოვალეობას მდივანი ასრულებდა. 2020 წელს, ორი წლის შემდეგ, შეირჩა ახალი თავმჯდომარე. ამ პერიოდში შეიცვალა მისი არჩევის წესი, კერძოდ, უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე იმავდროულად საბჭოს თავმჯდომარე აღარ არის. საბჭო საკუთარ თავმჯდომარეს მოსამართლე წევრებიდან 4 წლის ვადით, აბსოლუტური უმრავლესობით ირჩევს.¹³⁵ კანდიდატურის დასახელების უფლება აქვს წევრთა არანაკლებ 1/5-ს.¹³⁶

15 ოქტომბრის სხდომაზე საბჭოს მდივანმა კანდიდატის დასახელებისას აღნიშნა, რომ შესაბამისი პირის წარდგენამდე კონსულტაციები გამართა მოსამართლე წევრებთან და, საბოლოოდ, ნინო ქადაგიძის კანდიდატურაზე შეთანხმდნენ.¹³⁷ სხვა კანდიდატი არც ყოფილა.¹³⁸ ღია კენჭისყრის შედეგად, მან 13 ხმა მიიღო. ნინო ქადაგიძე საბჭომ მანამდე უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარედ წარადგინა, ხოლო პარლამენტმა მხარდაჭერა გამოუცხადა. ნაზი ჯანუშაშვილმა მას ხმა არ მისცა იმ მოსაზრებით, რომ უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის დასახელება საბჭოს თავმჯდომარის პოზიციაზე საკონსტიტუციო ცვლილებების სულისკვეთებას არ შეესაბამებოდა. საიას აზრით, ახალი რედაქციის იდეა მხოლოდ ის არის, რომ ამ ორგანოს თავად მისცეს საკუთარი თავმჯდომარის არჩევის შესაძლებლობა და მოცემული თანამდებობის ex officio დაკავება გამოირიცხოს.

¹³⁴ „პარლამენტმა ნინო ქადაგიძე უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარედ აირჩია“, „ტაბულა“, 2020 წლის 17 მარტი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3c9z914>, განახლებულია: 24.01.2021.

¹³⁵ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 47-ე მუხლის მე-2¹ პუნქტი.

¹³⁶ იქვე.

¹³⁷ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 15 ოქტომბრის სხდომის ოქმი.

¹³⁸ იქვე.

4. მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობა

4.1. ინსპექტორის შერჩევა-გათავისუფლება

დამოუკიდებელი ინსპექტორის თანამდებობიდან გათავისუფლების გადაწყვეტილებას საბჭო უკვე ხმათა 2/3-ით იღებს.¹³⁹ თუმცა, ძალაში დარჩა მის მიერ ინსპექტორის აბსოლუტური უმრავლესობით არჩევის დებულება.¹⁴⁰ დასამტკიცებლად, თეორიულად, საკმარისია მხოლოდ მოსამართლე წევრების მხარდაჭერა, რაც არამოსამართლე წევრებს პროცესების მიღმა ტოვებს. ინსპექტორი იწყებს დისციპლინურ სამართალწარმოებას მოსამართლის მიმართ და საქმის წინასწარ შემოწმებასა და გამოკვლევას უზრუნველყოფს. ამასთან, მას ევალება საბჭოს წევრების წინააღმდეგ შეტანილი საჩივრების განხილვა.¹⁴¹ სწორედ ამიტომ, მნიშვნელოვანია დამოუკიდებლობის გარანტიების შექმნა, რათა ეს ინსტიტუტი საზოგადოებაში მაღალი ნდობით სარგებლობდეს. მხოლოდ მოსამართლე წევრების მიერ არჩევის შესაძლებლობა კი ინსპექტორის დამოუკიდებლობას მოწყვლადს ხდის. **ამ პრობლემის აღმოსაფხვრელად, აუცილებელია, დანიშნისთვის საჭირო ხმების ოდენობად 2/3 განისაზღვროს.**

ხარვეზიანია საბჭოს მიერ ინსპექტორის შერჩევასთან დაკავშირებით დადგენილი წესი, რომელიც ბევრ მნიშვნელოვან საკითხს არ განსაზღვრავს.¹⁴² არ არის გაწერილი კონკურსის ჩატარების ძირითადი პრინციპები (ობიექტურობა, საჯაროობა, დისკრიმინაციის აკრძალვა) და პროცედურები (შერჩევის კრიტერიუმები, გასაუბრების ჩატარების მიზანი და საფუძვლები, გასაუბრებაზე გამოსარკვევი საკითხები, კანდიდატის შეფასება და მისი დასაბუთება). **აუცილებელია, საბჭომ გააუმჯობესოს ინსპექტორის შერჩევის წესი.**

ინსპექტორის - ქეთევან ცინცაძის - უზენაესი სასამართლოს მოსამართლედ არჩევის შემდეგ საბჭომ ახალი კონკურსი გამოაცხადა.¹⁴³ კანდიდატებთან გასაუბრება დახურულ რეჟიმში წარიმართა. საიასა და სხვა ორგანიზაციების მონიტორებს პროცესზე დაკვირვების შესაძლებლობა არ მიეცათ. ინფორმაცია მეორე ეტაპზე გადასული კანდიდატებისა და გასაუბრებების შესახებ ვებგვერდზე არ გამოქვეყნებულა. კონკურსის გაუმჭვირვალედ ჩატარება კიდევ უფრო ამცირებს შერჩეული კანდიდატის მიმართ საზოგადოების ნდობას. მნიშვნელოვანია, **ამ პროცესში საბჭომ უზრუნველყოს კანდიდატების ბიოგრაფიების გამოქვეყნება და გასაუბრებები გამართოს ღია სხდომაზე.**

კანონი აღარ ითვალისწინებს ინსპექტორის უფლებამოსილების შეწყვეტის ისეთ ზოგად საფუძვლებს, როგორც იყო მოსამართლეთა უფლებების უხეში ან სისტემატური შელახვა, ასევე, მოვალეობების არაჯეროვანი შესრულება.

¹³⁹ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 51¹-ე მუხლის მე-2¹ პუნქტი.

¹⁴⁰ იქვე, 51¹-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

¹⁴¹ იქვე, 75⁶-ე მუხლი.

¹⁴² საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტის 27²-ე მუხლი.

¹⁴³ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2019 წლის 13 დეკემბრის №1/346 გადაწყვეტილება „საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს დამოუკიდებელი ინსპექტორის თანამდებობაზე კონკურსის გამოცხადების შესახებ“, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3tHSSuN>, განახლებულია: 18.02.2020.

4.2. ინსპექტორის დასკვნები

მოსამართლის მიმართ დისციპლინურ სამართალწარმოებას იწყებს და საქმის წინასწარ შემოწმებას, გამოკვლევას უზრუნველყოფს ინსპექტორი.¹⁴⁴ ის დასკვნებს და მოსაზრებებს საბჭოს წარუდგენს.¹⁴⁵ ამისთვის განსაზღვრულია 2-თვიანი ვადა, რომელიც, შესაძლოა, 2 კვირით გაგრძელდეს.¹⁴⁶ მეოთხე ტალღის ცვლილებებით, ინსპექტორს მიეცა შესაძლებლობა, დასაბუთებული წინადადებით მიმართოს საბჭოს საქმის მასალების პროკურატურისთვის გადაცემის თაობაზე, თუ წინასწარი შემოწმებისა და გამოკვლევისას საქმეში დანაშაულის ნიშნები გამოიკვეთება.¹⁴⁷ მას ასევე მიენიჭა ელექტრონულ ბაზებზე წვდომის უფლება.¹⁴⁸ გარდა ამისა, განისაზღვრა, რომ გადაწყვეტილების მიღებისას ის ეყრდნობა „დასაბუთებული ვარაუდის“ სტანდარტს.¹⁴⁹ ცვლილებებით, გაძლიერდა ინსპექტორის დამოუკიდებლობის გარანტიები და დაიხვეწა დისციპლინური სამართალწარმოების პროცესი, რასაც საია დადებითად აფასებს.

ინსპექტორის სამსახურმა 2020 წელს ფორმის დაცვით მიიღო 151 საჩივარი, ხოლო ფორმის დაუცველად - 72.¹⁵⁰ 179 საჩივრიდან (28 საჩივარი შევიდა 2019 წელს), ინსპექტორის გადაწყვეტილებით, ხარვეზი დაუდგინდა 7 პირს და მიეცა ვადა მის გამოსასწორებლად.¹⁵¹ 2017-2020 წლებში მომზადებული დისციპლინური საჩივრებიდან განსახილველია 186 საქმე.¹⁵² როგორც გადაწყვეტილებებიდან ირკვევა, საბჭომ საანგარიშო პერიოდში იმსჯელა წინა წლებში შემოსულ საჩივრებზე, რაც, თავის მხრივ, მიუთითებს ამ პროცესის არაეფექტიანობასა და მესამე ტალღით დადგენილი ვადების უგულებელყოფაზე.¹⁵³ მნიშვნელოვანია, ინსპექტორის აპარატმა და საბჭომ დაიცვან დისციპლინური სამართალწარმოებისთვის დადგენილი ვადები.

4.3. საბჭოს გადაწყვეტილებები

ინსპექტორის მიერ საქმეზე დასკვნისა და მოსაზრების წარდგენის შემდეგ საბჭო იღებს დასაბუთებულ გადაწყვეტილებას („დასაბუთებული ვარაუდის“ სტანდარტით¹⁵⁴) დისციპლინური ღეჰის დაწყებისა და მოსამართლისთვის ახსნა-განმარტების ჩამორთმევის შესახებ.¹⁵⁵ თუმცა, ღეჰის დაწყებაზე უარის შემთხვევაში მას ასეთი ვალდებულება არ ეკისრება. **აუცილებელია, რომ ეს წესი შეცვალოს და ღეჰის დაწყებაზე უარის შესახებ გადაწყვეტილება დასაბუთდეს.**

საბჭო დისციპლინური ღეჰის დაწყებისა და ახსნა-განმარტების ჩამორთმევის შესახებ გადაწყვეტილებას ხმათა 2/3-ით იღებს.¹⁵⁶ ეს მოთხოვნა ბევრ საქმეს განხილ-

¹⁴⁴ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 75⁶-ე მუხლი.

¹⁴⁵ იქვე.

¹⁴⁶ იქვე, 75⁷-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹⁴⁷ იქვე, 75⁷-ე მუხლის 1²-ლი პუნქტი.

¹⁴⁸ იქვე, 75⁶-ე მუხლი.

¹⁴⁹ იქვე, 75⁷-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹⁵⁰ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო, დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახური 2021 წლის 5 თებერვლის №40/148-03-ო წერილი.

¹⁵¹ იქვე.

¹⁵² იქვე.

¹⁵³ დისციპლინური გადაწყვეტილებები, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ოფიციალური ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/381g0vC>, განახლებულია: 01.02.2021.

¹⁵⁴ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 75⁸-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹⁵⁵ იქვე.

¹⁵⁶ იქვე.

ვის მიღმა ტოვებს. მიზანშეწონილია, შუალედური გადაწყვეტილებები მიიღებოდეს უბრალო უმრავლესობით და მხოლოდ საბოლოოს სჭირდებოდეს 2/3. ნიშანდობლივია, რომ საანგარიშო პერიოდში დისციპლინური სამართალწარმოება შეწყდა 17 შემთხვევაში დევნის დაწყებისთვის საჭირო ხმების არარსებობის გამო.¹⁵⁷

საბჭოს წევრს, რომელიც არ ეთანხმება საბჭოს გადაწყვეტილებას სამართალწარმოების შეწყვეტის შესახებ, შეუძლია, თავისი განსხვავებული აზრი წერილობით ჩამოაყალიბოს. 2020 წელს არცერთ წევრს ამ უფლებით არ უსარგებლია.¹⁵⁸

საანგარიშო პერიოდში საბჭომ ჩაატარა მხოლოდ ოთხი სადისციპლინო სხდომა, რომლებზეც განიხილა 137 დისციპლინური საქმე.¹⁵⁹ მან გაიზიარა ინსპექტორის 8 დასკვნა დისციპლინური დევნის დაწყებისა და მოსამართლეებისთვის ახსნა-განმარტების ჩამორთმევის შესახებ, ასევე - 99 დასკვნა სამართალწარმოების შეწყვეტაზე (3 მათგანი შეიცავდა როგორც დევნის, ისე მისი შეწყვეტის რეკომენდაციას).¹⁶⁰ საბჭომ 2 შემთხვევაში მიიღო გადაწყვეტილება მოსამართლისთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრების თაობაზე. აქედან ერთი საქმე შეეხებოდა პროცესის მონაწილე მხარის მიმართ უპატივცემლობის გამოხატვას, ხოლო მეორე - თვითაცილებაზე უარს.¹⁶¹ სადისციპლინო კოლეგიამ მოსამართლის მიერ საქმის აცილებაზე/თვითაცილებაზე უარის თქმა (როცა არსებობს საქმის აცილების კანონით გათვალისწინებული ამკარა საფუძველი) ბრალეულად მიიჩნია და კერძო სარეკომენდაციო ბარათით მიმართვის მექანიზმი გამოიყენა.¹⁶² პროცესის მონაწილე მხარის მიმართ უპატივცემლობისთვის კი მოსამართლეს დისციპლინური სახდელი - შენიშვნა დაეკისრა.¹⁶³

2020 წლის განმავლობაში საბჭომ მიიღო 147 გადაწყვეტილება დისციპლინური სამართალწარმოების შეწყვეტის შესახებ. აქედან 130 შემთხვევაში არ დადასტურდა გადაცდომის ფაქტი, ხოლო 17 საქმე შეწყდა დევნის დაწყებისთვის საჭირო ხმების არარსებობის გამო.¹⁶⁴

სტატისტიკა მიუთითებს, რომ, მიუხედავად საჩივრების სიმრავლისა, დისციპლინური სამართალწარმოების მექანიზმები იშვიათად გამოიყენება (2019 წელს ასეთი სულ 4, ხოლო 2020 წელს მხოლოდ 2 შემთხვევა დაფიქსირდა). კვლავ პრობლემად რჩება საქმეთა განხილვის გაჭიანურება, დარღვეულია ვადები (2020 წელს შესული არცერთი დისციპლინური საჩივარი არ განხილულა). დისციპლინურ სამართალწარმოებაში მნიშვნელოვანია საჩივრის დადგენილ ვადაში განხილვა, ვინაიდან, ერთი მხრივ, ეს დაკავშირებულია საზოგადოების მოლოდინთან, მეორე მხრივ კი - თვით მოსამართლის ინტერესთან, საქმე დროულად დასრულდეს. ამიტომ, საბჭომ უნდა უზრუნველყოს საჩივრის განხილვისთვის განსაზღვრული ვადების დაცვა.

¹⁵⁷ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო, დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახური, 2021 წლის 5 თებერვლის №40/148-03-ო წერილი.

¹⁵⁸ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო, დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახური, 2021 წლის 5 თებერვლის №39/146-03-ო წერილი.

¹⁵⁹ იქვე.

¹⁶⁰ იქვე.

¹⁶¹ იქვე.

¹⁶² საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა სადისციპლინო კოლეგიის გადაწყვეტილება №2/01-2020, 2020 წლის 11 დეკემბერი, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/307QDDK>, განახლებულია: 01.03.2021.

¹⁶³ საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა სადისციპლინო კოლეგიის გადაწყვეტილება №1/01-2020, 2020 წლის 9 დეკემბერი, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3sKbUzE>, განახლებულია: 01.03.2021.

¹⁶⁴ იქვე.

საქმის გამოკვლევა უნდა დასრულდეს ახსნა-განმარტების ჩამორთმევის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებიდან 2 თვეში. აუცილებლობიდან გამომდინარე, შესაძლებელია, ვადა 2 კვირით გაგრძელდეს.¹⁶⁵ თუ საბჭო გადაწყვეტს, მოსამართლეს ჩამოართვას ახსნა-განმარტება, სამართალწარმოება უნდა დამთავრდეს არაუმეტეს 5 თვეში, ხოლო ახსნა-განმარტების ჩამორთმევის გარეშე დევნის შეწყვეტის ან მისი დაწყების შემთხვევაში - 2 თვესა და 2 კვირაში. საბჭო მოსამართლის დისციპლინურ პასუხისგებაში მიცემისას ეყრდნობა ალბათობის მაღალი ხარისხის სტანდარტს.¹⁶⁶

4.4. დისციპლინური საქმისწარმოების გამჭვირვალობა

დისციპლინური სამართალწარმოების პროცესი კონფიდენციალურია.¹⁶⁷ ამის გათვალისწინებით, ინსპექტორის მიერ სტატისტიკის (საჩივრების რაოდენობა, გადაცდომის სახეები და სხვა) დროულად გამოქვეყნებას კიდევ უფრო დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. საია ამ კუთხით ინსპექტორის სამსახურის ოპერატიულობას დადებითად აფასებს.

პოზიტიურ საკანონმდებლო ცვლილებას, რომლითაც მოსამართლეს მიენიჭა უფლება, მოეთხოვა საბჭოს (გარდა თათბირისა და გადაწყვეტილების მიღების პროცედურებისა), აგრეთვე, სადისციპლინო კოლეგიისა და პალატის იმ სხდომების გასაჯაროება, რომლებზეც მისი საქმე განიხილებოდა, არავინ იყენებს. ცვლილების ამოქმედებიდან დღემდე ამ შესაძლებლობით არავის უსარგებლია.¹⁶⁸

კანონმდებლობით, დისციპლინური სამართალწარმოებისას მიღებული გადაწყვეტილებები მიღებიდან 5 დღის ვადაში ეგზავნება საჩივრის (განცხადების) ავტორს და შესაბამის მოსამართლეს. საანგარიშო პერიოდში დისციპლინური სამართალწარმოების შეწყვეტის შესახებ საბჭოს გადაწყვეტილება 164 საჩივრის ავტორს გაეგზავნა.¹⁶⁹

¹⁶⁵ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის 75¹⁰-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹⁶⁶ იქვე, 75¹⁴-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹⁶⁷ იქვე, 75⁴-ე მუხლი.

¹⁶⁸ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო, დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახური, 2021 წლის 5 თებერვლის №39/146-03-ო წერილი.

¹⁶⁹ იქვე.

5. საბჭოს ორგანიზება და გამჭვირვალობა

5.1. საბჭოს სხდომების მომზადება

რეგლამენტის მიხედვით, სხდომებს ამზადებს და წევრებისთვის მასალების დროულ მიწოდებას უზრუნველყოფს საბჭოს მდივანი,¹⁷⁰ თუმცა არაფერია ნათქვამი, ვინ ადგენს და ამტკიცებს დღის წესრიგს. არ არის განსაზღვრული საბჭოს წევრის უფლება, მოითხოვოს დღის წესრიგიდან ამა თუ იმ საკითხის ამოღება ან დამატება.

- (1) განსაზღვრული არ არის განსახილველ საკითხებთან დაკავშირებული მასალების დარიგების ვადა;
- (2) საბჭოს წევრებს ავტომატურად არ ეგზავნებათ საბჭოში შესული დოკუმენტები. ეს მათ ხელს უშლის, საკუთარი შეხედულებისამებრ მოითხოვონ ამა თუ იმ საკითხის დღის წესრიგში შეტანა;
- (3) საანგარიშო პერიოდში რამდენჯერმე გადაიდო საკითხზე გადაწყვეტილების მიღება, რაც არასათანადო ორგანიზებაზე მიუთითებს. ამას ორი მიზეზი ჰქონდა: ან განსახილველი თემა საჭიროებდა უკეთ შესწავლასა და მომზადებას¹⁷¹ (მაგალითად, 17 ივლისის სხდომაზე ინიცირებული საკითხი თბილისის საქალაქო სასამართლოს კოლეგიების შემადგენლობის განსაზღვრის შესახებ 3-ჯერ გადაიდო), ან დღის წესრიგით არაგონივრულად ბევრი საკითხი იყო გათვალისწინებული, რის გამოც ყველა მათგანზე მსჯელობა ვერ ესწრებოდა.¹⁷²
- (4) საბჭოში სწორი მენეჯმენტის პრობლემაზე მიუთითებდა რამდენიმე საათის დაგვიანებით დაწყებული სხდომებიც.

ამ გამორჩევების დასაძლევად, აუცილებელია, საბჭოს რეგლამენტმა გაითვალისწინოს: საბჭოს მდივნის მიერ სხვა წევრებისთვის იმ განცხადებებისა და პროექტების გადაცემის ბოლო ვადა, რომელთა განხილვაც უახლოეს სხდომაზე იგეგმება; წევრებისთვის საბჭოში შესული ნებისმიერი დოკუმენტის ასლის გადაცემის წესი; დღის წესრიგის შედგენის პროცედურები და მასზე პასუხისმგებელი პირი; საბჭოს წევრის უფლება, მოითხოვოს დღის წესრიგიდან ამა თუ იმ საკითხის ამოღება ან დამატება.

5.2. საბჭოს სხდომის თარიღისა და დღის წესრიგის წინასწარ გამოქვეყნება

სასამართლო რეფორმის მესამე ტალღით დადგინდა საბჭოს ვალდებულება შეკრებაამდე არანაკლებ 7 დღით ადრე სხდომის თარიღისა და დღის წესრიგის გამოქვეყნების შესახებ.¹⁷³ მიუხედავად ამისა, ის მუდმივად არღვევდა კანონის მოთხოვნას. საბჭოს არგუმენტით, 7 დღიანი ვადის დაცვა სხდომების ინტენსივობის გამო ვერ ხერხდებოდა.¹⁷⁴ ამჟამად, კანონი სხდომის გამართვამდე არანაკლებ 3 სამუშაო დღით ადრე ითვალისწინებს ინფორმაციის გამოქვეყნებას.¹⁷⁵ მიუხედავად ამისა, საანგარიშო პერიოდში კანონის ეს მოთხოვნა, ძირითადად, არ სრულდებოდა. დღის წესრიგი და სხდომის შესახებ ინფორმაცია ცნობილი ხდებოდა სხდომის წინა დღეს,

¹⁷⁰ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტი, 26-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

¹⁷¹ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 4 აგვისტოს სხდომის ოქმი.

¹⁷² იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 5 ივნისის სხდომის ოქმი.

¹⁷³ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 49-ე მუხლის მე-4 პუნქტი.

¹⁷⁴ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2019 წლის 25 იანვრის №218/127-03-ო წერილი.

¹⁷⁵ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 49-ე მუხლის მე-4 პუნქტი.

დღის მეორე ნახევარში.¹⁷⁶ მხოლოდ ერთხელ, 23 იანვრის სხდომის შესახებ ინფორმაცია დაიდო 20 იანვარს, კანონით დადგენილი ვადის დაცვით.¹⁷⁷ 4 აგვისტოს კი ის 2 დღით ადრე განთავსდა.¹⁷⁸ **მნიშვნელოვანია, საბჭომ შეასრულოს კანონის მოთხოვნა და სხდომის შესახებ ინფორმაცია გამოაქვეყნოს 3 დღით ადრე.**

სხდომების შესახებ ინფორმაციის წინასწარ გამოქვეყნება გულისხმობს განსახილველი თემების იმგვარ ფორმულირებას, რომ დაინტერესებულმა პირებმა წინასწარ იცოდნენ, კონკრეტულად რა შინაარსის გადაწყვეტილება შეიძლება მიიღოს საბჭომ. ეს საკითხი წლების განმავლობაში პრობლემური იყო, ამიტომ პოზიტიური სიახლეა 2018 წლიდან დადგენილი პრაქტიკა, რომელიც დღის წესრიგის განმარტებებით გამოქვეყნებას გულისხმობს. საანგარიშო პერიოდში, ივნისის ჩათვლით გამოქვეყნებული დღის წესრიგით გათვალისწინებულ საკითხებს მოჰყვებოდა მცირე განმარტებები, მაგრამ ივლისიდან ეს პრაქტიკა შეწყდა. **მნიშვნელოვანია, ის კვლავ აღდგეს და საზოგადოებას ჰქონდეს შესაძლებლობა, წინასწარ ამომწურავად მიიღოს ინფორმაცია განსახილველი თემების შესახებ.**

5.3. საბჭოს სხდომის მართვა

სხდომაზე მოსაზრების გამოსათქმელად საბჭოს წევრი ვალდებულია, ანიშნოს სხდომის თავმჯდომარეს, რომელიც გამომსვლელთა რიგითობას ადგენს. რეგლამენტით არ არის დარეგულირებული, რა დრო ეთმობა საბჭოს თითოეულ წევრს პოზიციის დასაფიქსირებლად, რამდენჯერ შეიძლება ერთსა და იმავე საკითხზე გამოსვლა და დამატებით რამდენი წუთი უნდა მიეცეს განცხადების გასაკეთებლად. ამიტომ, **კონკრეტულ თემებზე ეფექტიანი და საქმიანი მსჯელობის წარმართვის უზრუნველსაყოფად, აუცილებელია, დეტალურად მოწესრიგდეს საბჭოს თითოეული წევრის მიერ საკითხზე აზრის გამოთქმის პროცედურა.**

რეგლამენტით, ასევე სათანადოდ არ არის დარეგულირებული გარეშე პირთა მოწვევისა და სხდომაზე დამსწრეთა გამოსვლის შესაძლებლობა. საანგარიშო პერიოდში კვლავ არ შესრულდა რეკომენდაცია სხდომებზე დამსწრე პირების მხრიდან აზრის გამოთქმის წესის განსაზღვრის შესახებ.¹⁷⁹

5.4. საბჭოს სხდომების ოქმებისა და გადაწყვეტილებების გამოქვეყნება

გამჭვირვალობის კიდევ ერთი კომპონენტია საბჭოს სხდომების ოქმებისა და გადაწყვეტილებების საჯაროობა. ოქმები წერილობით არ მზადდება. 2018 წლიდან გამოიყენება სპეციალური აუდიოსისტემა, რაც, თავისთავად, მისაღები პრაქტიკაა, თუმცა ჩანაწერები დაგვიანებით ქვეყნდება. **შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, სხდომების პირდაპირ რეჟიმში გადაცემა ვებგვერდის საშუალებით.**

¹⁷⁶ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 26 ივნისის, 30 ივლისის, 15 ოქტომბრის სხდომების შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნების თარიღი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3ccvQVq>, განახლებულია: 10.03.2021.

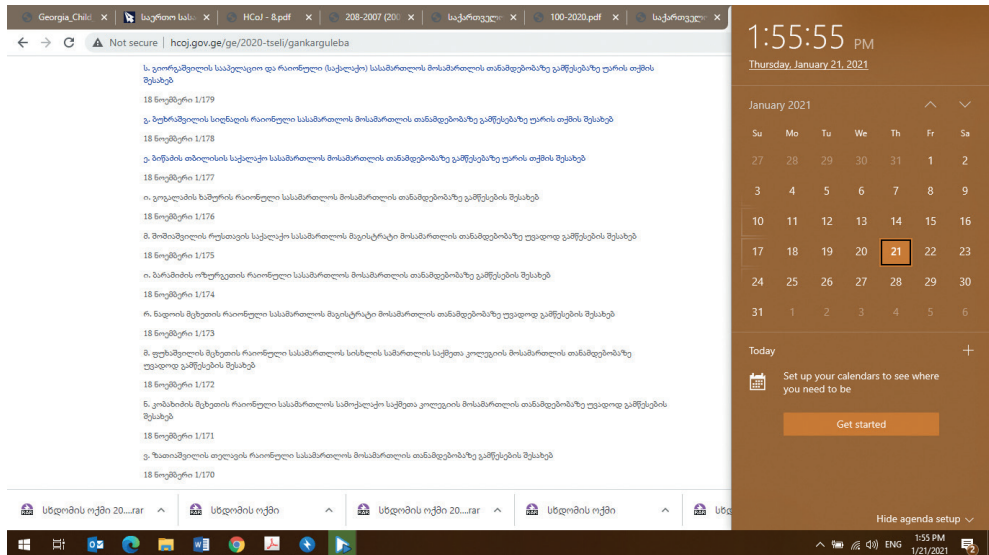
¹⁷⁷ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 23 იანვრის სხდომის შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნების თარიღი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3vdBPCb>, განახლებულია: 10.03.2021.

¹⁷⁸ იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 4 აგვისტოს სხდომის შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნების თარიღი, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვებგვერდი, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3v9wjAk>, განახლებულია: 10.03.2021.

¹⁷⁹ ნოზაძე ნ, შერმაღინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №7, გვ. 68.

კანონით გათვალისწინებულია იმ გადაწყვეტილებათა ჩამონათვალი, რომლებიც საჯაროდ უნდა განთავსდეს.¹⁸⁰ საბჭოს რეგლამენტის შესაბამისად, ისინი ოფიციალურ ვებგვერდზე უნდა აიტვირთოს მიღებიდან არაუგვიანეს 5 დღისა, ხოლო კონსოლიდირებული ვერსიები - ცვლილებიდან არაუგვიანეს 14 დღისა.¹⁸¹ გადაწყვეტილებები საბჭოს ვებგვერდზე დაგვიანებით ქვეყნდება (იხ. სურათი).

ხარვეზებით მუშაობს საძიებო სისტემა, რაც ართულებს კონკრეტული გადაწყვეტილებებისა თუ სხვა დოკუმენტების ძებნას. საია იმედს გამოთქვამს, რომ საბჭოს ახალი ვებგვერდი, რომელიც სატესტო რეჟიმში მუშაობს, ამ პრობლემებს აღმოფხვრის.

სურათი: 2021 წლის იანვარში საბჭოს ვებგვერდზე ატვირთული არ იყო 2020 წლის ნოემბერში მიღებული გადაწყვეტილებები.

5.5. სხდომების გადადება და გაშუქება

წლებია, საია საბჭოს მიუთითებს მედიით სხდომების გაშუქების პრობლემაზე, თუმცა მის მოსაგვარებლად ქმედითი ნაბიჯები არ გადადგმულა.¹⁸² მედიასაშუალებებს მხოლოდ სხდომის გახსნის ფოტოგადაღებისა და ვიდეო-აუდიო ჩაწერის შესაძლებლობა აქვთ.¹⁸³ კანონის თანახმად, მოთხოვნის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ უნდა გაიცეს სხდომის აუდიოჩანაწერი.¹⁸⁴ საბჭოს მისაღებში განთავსებულია მონიტორი, რომლითაც სხდომები გადაიცემა. მეტი გამჭვირვალობისთვის, მნიშვნელოვანია, საბჭოს სხდომები ჩაირთოს ონლაინ რეჟიმში, რაც ნებისმიერ პირს შესაძლებლობას მისცემს, თვალი ადევნოს მათ მიმდინარეობას, ხოლო მედიას - პროცედურული დაბრკოლებების გარეშე ისარგებლოს ამ ფორმატით.

¹⁸⁰ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 49-ე მუხლის მე-4 პუნქტი.

¹⁸¹ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტი, მე-18 მუხლი.

¹⁸² ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №5, გვ. 23; ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №6, გვ. 26-27; ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №7, გვ. 72-73.

¹⁸³ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტი, მე-11¹ მუხლის მე-3 პუნქტი.

¹⁸⁴ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 49-ე მუხლის მე-4 პუნქტი.

COVID 19-ის გავრცელების რისკების თავიდან ასაცილებლად, საიამ მიმართა საბჭოს, საზოგადოების ინტერესის გათვალისწინებით, უზრუნველყო სხდომების ე.წ. „ლაივ-სტრიმი“.¹⁸⁵ ეს რეალურ დროში შესაძლებელს გახდინა განსახილველი საკითხების დისტანციურ მონიტორინგს, თუმცა საბჭომ ის არ გაითვალისწინა. პანდემიის პირობებში, საბჭოს დარბაზის სიმცირის გამო, სხდომები უმეტესად უზენაესი სასამართლოს პლენუმის დარბაზში ტარდებოდა. **მნიშვნელოვანია, საბჭოს სხდომები გადაიციმოდეს ონლაინ რეჟიმში, რაც ნებისმიერ პირს შესაძლებლობას მისცემს, თვალი ადევნოს მათ მიმდინარეობას.**

5.6. საბჭოს სხდომების დახურვა

კანონის თანახმად, საბჭო ვალდებულია, სხდომები ღიად და საჯაროდ წარმართოს,¹⁸⁶ ხოლო შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებისას, მისი დახურვის შესახებ საჯაროდ გამოაცხადოს.¹⁸⁷ 2020 წლის განმავლობაში სულ 36 სხდომა ჩატარდა, რომელზეც განიხილეს 200 საკითხი. საბჭომ საანგარიშო პერიოდში 256 განკარგულება და 4 დადგენილება მიიღო.¹⁸⁸ როგორც საია წინა ანგარიშებშიც მიუთითებდა, არ არის განსაზღვრული სხდომის დახურვის საფუძვლები და პროცედურა.¹⁸⁹ **აუცილებელია, რომ ეს საკითხი დაზუსტდეს (დახურვის საფუძვლად იშვიათი და პატივსაღები მიზეზები უნდა დადგინდეს).**

მოსამართლის თანამდებობაზე განწესების პროცედურა ითვალისწინებს გასაუბრების ეტაპს.¹⁹⁰ მოსამართლეობის კანდიდატის უფლება, დახურულ ფორმატში წარმართოს გასაუბრება, დადგენილია საბჭოს გადაწყვეტილებით.¹⁹¹ მიუხედავად ამისა, გასულ წლებში ის ღია წესით ტარდებოდა. დროთა განმავლობაში საბჭომ ახალი პრაქტიკა დაამკვიდრა და პროცესის დაწყებამდე კონკურსანტს ეკითხება ფორმატის შესახებ. ამ მოცემულობაში ღიაობა მოსამართლეთა კეთილი ნების იმედად რჩება, რაც ყველა შემთხვევაში გამჭვირვალობის სასარგებლოდ არ წყდება. მაგალითად, თუ საანგარიშო პერიოდში არცერთმა მოსამართლემ არ დახურა გასაუბრება, 2018 წელს ეს შესაძლებლობა 34-მა მათგანმა გამოიყენა.

კანდიდატების მიმართ არსებული მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის ფონზე, პროცესის გამჭვირვალობა მნიშვნელოვანია და, ცალსახად, დადებითად უნდა შეფასდეს. ამით ფართო საზოგადოებას ეძლევა საშუალება, შეაფასოს როგორც მოქმედი მოსამართლეების, ისე საბჭოს წევრების კომპეტენცია და კეთილსინდისიერება. **ამიტომ, მნიშვნელოვანია, პირველ და მეორე ინსტანციებში გასაუბრებები, უზენაესი სასამართლოს კანდიდატების მსგავსად, საბჭოს ღია სხდომაზე ტარდებოდეს.**

¹⁸⁵ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის 2020 წლის 8 აპრილის №გ-04/51-20 წერილი.

¹⁸⁶ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 32-ე და 34-ე მუხლები.

¹⁸⁷ იქვე.

¹⁸⁸ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2021 წლის 5 თებერვლის №35/147-03-ო წერილი.

¹⁸⁹ ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №4, გვ. 33-34; ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №5, გვ. 22-23; ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №6, გვ. 31; ნოზაძე ნ, შერმადინი ო, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №7, გვ. 76.

¹⁹⁰ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 36⁴-ე მუხლის მე-17 და მე-19 პუნქტები.

¹⁹¹ მოსამართლეობის კანდიდატების შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2009 წლის 9 ოქტომბრის №308 გადაწყვეტილება, მე-12⁷ მუხლის მე-2 პუნქტი.

6. მენეჯმენტის დეპარტამენტი

6.1. კანონმდებლობა და დეპარტამენტის თავმჯდომარის შერჩევის გაუმჯობესებელი პროცესი

საერთო სასამართლოების ადმინისტრირებასა და მენეჯმენტზე ზედამხედველობის მიზნით, რეფორმის მესამე ტალღის ცვლილებებით, საბჭოში შეიქმნა სასამართლო მენეჯმენტის დეპარტამენტი,¹⁹² რომლის თავმჯდომარეს, კონკურსის საფუძველზე, აბსოლუტური უმრავლესობით ნიშნავს საბჭო.¹⁹³ მისი შერჩევა ცვლილებების ამოქმედებიდან მხოლოდ 2 წლის შემდეგ მოხერხდა, ხოლო აპარატი ჯერ კიდევ არ არის სრულად დაკომპლექტებული.

კრიტიკა დაიმსახურა კონკურსმა, რომლითაც 2019 წლის იანვარში მენეჯმენტის დეპარტამენტის თავმჯდომარე შეირჩა. „ინფორმაცია კონკურსის პროცედურებისა და მსურველთა ვინაობის შესახებ ვებგვერდზე არ გამოქვეყნებულა. ამ ფაქტის თაობაზე გასაუბრების შემდეგ განდა ცნობილი. დაიხურა მენეჯმენტის დეპარტამენტის თავმჯდომარის თანამდებობაზე გამოცხადებულ კონკურსში მონაწილე პირების ბიოგრაფიული მონაცემები.“¹⁹⁴

დეპარტამენტს მრავალფეროვანი და ბუნდოვანი ფუნქციები აკისრია:¹⁹⁵

- საქმეთა ნაკადის მართვასთან დაკავშირებული ინფორმაციისა და სასამართლოების დატვირთულობის შესწავლა;
- მენეჯერული კულტურის დანერგვის, თავმჯდომარეთა მენეჯერული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესების ხელშეწყობა;
- საქმისწარმოების ელექტრონული პროგრამის ფუნქციონირების ზედამხედველობა და მის დასახვეწად რეკომენდაციების საბჭოსთვის წარდგენა;
- საბჭოსთვის სასამართლოების ადმინისტრირების მნიშვნელოვან საკითხებზე დასკვნებისა და რეკომენდაციების წარდგენა.

საბჭოს მიერ დამტკიცებული ელექტრონული განაწილების წესით საკმაოდ დეტალურად განისაზღვრა მენეჯმენტის დეპარტამენტის როლი ამ პროგრამის ეფექტიან მუშაობაში.¹⁹⁶ სისტემის დროებითი შეფერხების, მისი აღმოფხვრისა და შეფერხებისას განაწილებულ საქმეთა შესახებ შესაბამისმა უფლებამოსილმა პირმა სწორედ დეპარტამენტს უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია.¹⁹⁷

დეპარტამენტი დაკვირვებისა და საკითხების შესწავლის შემდგომ წინადადებებით მიმართავს საბჭოს და სასამართლოებს, რომლებიც შემდგომ აისახება საბჭოს გადაწყვეტილების პროექტებში.¹⁹⁸ საანგარიშო პერიოდში დეპარტამენტის მიერ მომზადებული საქმეთა განაწილების პროგრამის დახვეწის რეკომენდაციები ან საქმეთა ნაკადის მართვისა და სასამართლოების დატვირთულობის შესახებ დასკვნები საბჭოს სხდომაზე არ განხილულა.

¹⁹² საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 56¹-ე მუხლი.

¹⁹³ იქვე, 56²-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹⁹⁴ ნოზაძე ნ, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მონიტორინგის ანგარიში №8, გვ. 63.

¹⁹⁵ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონი, 56¹-ე მუხლი.

¹⁹⁶ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ზოგიერთი გადაწყვეტილების ნორმატიული აქტებისთვის მიკუთვნების თაობაზე საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2020 წლის 31 იანვრის №1 დადგენილება, (დანართი 20), საკანონმდებლო მაცნე, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3rS93DY>, განახლებულია: 30.03.2021.

¹⁹⁷ იქვე, მე-7 მუხლი.

¹⁹⁸ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2021 წლის 12 თებერვლის №46/145-03-მ წერილი.

რეკომენდაციები

წინამდებარე მონიტორინგის შედეგების ანალიზის საფუძველზე, საია მიიჩნევს, რომ დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე სასამართლო სისტემის შექმნის გზაზე მნიშვნელოვანია ქვემოთ მოყვანილი რეკომენდაციების გათვალისწინება.

შესაბამისმა ინსტიტუტებმა ნორმატიულ აქტებში ცვლილებების შეტანის გზით უნდა უზრუნველყონ:

- საბჭოს წევრთა არჩევის არსებული მაჟორიტარული სისტემის ჩანაცვლება. საბჭოს მოსამართლე წევრების არჩევისას გენდერული, რეგიონული და ინსტანციური კვოტების (ეს უკანასკნელი კანონმდებლობით განსაზღვრულია, თუმცა დაზუსტებას საჭიროებს) დაწესება;
- საბჭოში თავმჯდომარეების კვოტის გაუქმება. წევრმა, რომელიც, იმავდროულად, მოსამართლის გარდა, სხვა თანამდებობას იკავებს, არჩევისთანავე უნდა დატოვოს იგი.
- საბჭოში არამოსამართლე წევრების დანიშვნა ორმხრივი (ხელისუფლების და ოპოზიციის) მხარდაჭერით. გენდერული კვოტების დაწესება;
- პარლამენტში არამოსამართლე წევრების არჩევის წესის გამჭვირვალობა;
- პირველ და მეორე ინსტანციებში კონკურსში მონაწილე კანდიდატებისთვის გასაუბრებიდან კენჭისყრის ეტაპზე გადასვლაზე უარის გასაჩივრების შესაძლებლობა;
- გამოსაცდელი ვადის გასვლის შემდეგ მოსამართლეთა უვადოდ გადანიშვნის პროცედურის გადახედვა (საბჭოს სხდომაზე უნდა გავიდეს დასაბუთებული გადაწყვეტილების პროექტი მოსამართლის თანამდებობაზე უვადოდ განწესების საკითხის განხილვაზე უარის თქმის შესახებ. თუ წინადადება ვერ მოაგროვებს 6 ხმას, მოსამართლე გასაუბრებაზე უნდა დაიშვას);
- მოსამართლეობის კანდიდატებთან (პირველ და მეორე ინსტანციებში) გასაუბრების ჩატარება ღია სხდომაზე;
- პირველი და მეორე ინსტანციების მოსამართლეთა დანიშვნა მოსამართლე და არამოსამართლე წევრების ხმათა 2/3-ით;
- ისეთი პროცედურის/კრიტერიუმების შემუშავება, რომელიც მოსამართლის სხვა სასამართლოში გადაყვანისას ნათლად წარმოაჩენს კონკრეტული კანდიდატისთვის უპირატესობის მინიჭების საფუძვლიანობას;
- უზენაეს სასამართლოში უნდა ნომინირდეს ის კანდიდატი, რომელიც ცალ-ცალკე მოიპოვებს საბჭოს მოსამართლე და არამოსამართლე წევრების ხმათა 2/3-ს;
- სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს შიდაორგანიზაციული თავისუფლების მიზნით, მისთვის თავისი წევრებისა და თავმჯდომარის არჩევის უფლების მინიჭება;
- თავმჯდომარეების არჩევითობა (პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებში);
- კოლეგიისა და პალატის თავმჯდომარეების (მათი მოვალეობის შემსრულებლების), თავმჯდომარის მოადგილის ადმინისტრაციული პოზიციების გაუქმება;
- უზენაესის სასამართლოს თავმჯდომარის კანდიდატურის წარდგენის პროცე-

დურის სრულყოფა. საჭირო ხმების ოდენობა პირველი წარუმატებელი კენჭისყრის შემდეგ არ უნდა შემცირდეს და, თუ 2/3 ვერ გროვდება, საბჭომ ხელახლა უნდა დაიწყოს პროცედურები;

- ინსპექტორის დანიშვნისთვის საჭირო ხმების ოდენობად 2/3-ის განსაზღვრა;
- დისციპლინური ღევნის დაწყებაზე უარის შესახებ საბჭოს გადაწყვეტილებების დასაბუთება;
- დისციპლინური ღევნის დაწყებისა და ახსნა-განმარტების ჩამორთმევის შესახებ საბჭოს გადაწყვეტილებების უბრალო უმრავლესობით მიღება.

საბჭომ კანონმდებლობით გათვალისწინებული რეგულირების იმპლემენტაციის სრულყოფისთვის უნდა უზრუნველყოს:

- პირველი და მეორე ინსტანციების მოსამართლეთა დანიშვნის დასაბუთებაში კონკრეტული გარემოებების იმგვარად მითითება, რომ დაინტერესებულმა პირმა მიიღოს ამომწურავი ინფორმაცია მოსამართლის კეთილსინდისიერების თაობაზე;
- მოსამართლეთა კონკურსის გარეშე გადაყვანისა და დაწინაურების პროცესის გამჭვირვალედ წარმართვა;
- თავმჯდომარეების დანიშვნისა და წარდგენის გამჭვირვალე პროცედურისა და წესის დადგენა;
- საქმის კოლეგიურად განხილვისას სამივე მოსამართლის შერჩევა ელექტრონული სისტემის მეშვეობით, შემთხვევითი განაწილების წესის შესაბამისად, ხოლო ვიწრო სპეციალიზაციაში წილისყრით განაწილება;
- ინსპექტორის შერჩევის საკონკურსო წესის სრულყოფა: შერჩევის კრიტერიუმების, გასაუბრების ჩატარების, კანდიდატის შეფასებისა და დასაბუთების წესების განსაზღვრა;
- დისციპლინური საჩივრების განხილვა კანონით დადგენილ ვადებში;
- ინსპექტორის, მენეჯმენტის დეპარტამენტის თავმჯდომარის კონკურსის გამჭვირვალედ ჩატარება;
- სხდომების შესახებ ინფორმაციისა და დღის წესრიგის წინასწარ, კანონით დადგენილ ვადაში გამოქვეყნება;
- საბჭოს წევრებისთვის საბჭოში შესული ნებისმიერი დოკუმენტის ასლის გადაცემის, მათი მხრიდან პოზიციის დაფიქსირების პროცედურის, სხდომის დღის წესრიგის შედგენის, იქიდან საკითხის ამოღებისა და დამატების, სხდომაზე მესამე პირების მოწვევისა და დამსწრეთა მიერ აზრის გამოთქმის წესების შემუშავება;
- საბჭოს სხდომების ონლაინ რეჟიმში გადაცემა;
- საბჭოს სხდომების დახურვის წესის შემუშავება.

სკოლის დამოუკიდებელმა საბჭომ უნდა უზრუნველყოს მსმენელთა შერჩევის გამჭვირვალე პროცესი.